

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Barbora Blahová
Tří pilířová ochrana proti domácímu násilí
Diplomová práce

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Tří piliřová ochrana proti domácímu násilí vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Luběnicích dne 31. 8. 2015

Barbora Blahová

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Kateřině Čuhelové za odborné vedení mé diplomové práce, věnovaný čas a cenné rady, které mi poskytla.

Poděkování patří také policistům Obvodního oddělení Lutín za poskytnutí odborných konzultací a připomínek na téma vykazání.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Vykázání	10
1.1 Právní úprava	10
1.2 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázaní	14
1.3 Metodická příručka č. 1/2010	15
1.4 Aplikační problémy	18
1.5 SARA DN	20
2 Intervenční centra	22
2.1 Právní úprava	22
2.2 Interdisciplinární spolupráce	23
2.3 Intervenční centra v České republice, Bílý kruh bezpečí	25
3 Předběžné řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí	27
3.1 Hmotněprávní úprava problematiky domácího násilí	27
3.2 Právní úprava	28
3.3 Návrh na vydání předběžného opatření, zahájení a průběh řízení	29
3.4 Rozhodnutí	32
3.5 Trvání předběžného opatření	33
3.6 Odvolací řízení	34
3.7 Prodloužení předběžného opatření	35
3.8 Zánik a zrušení předběžného opatření	37
3.9 Výkon rozhodnutí	38
4 Právní úprava ochrany proti domácímu násilí v Německu	40
4.1 Zákon na ochranu před násilím	40
4.2 Ochranná opatření	41
4.3 Řízení ve věci samé	43
4.4 Řízení o vydání předběžného opatření	44
4.5 Vykázání policie	45
Závěr	47
Seznam použitých zdrojů	50
Shrnutí	55
Klíčová slova	55

Abstract	56
Keywords	56

Seznam použitých zkratk

BGB	Občanský zákoník Spolkové republiky Německo
BKB	Bílý kruh bezpečí
FamFG	Zákon o řízení ve věcech rodinných a ve věcech nesporného soudnictví Spolkové republiky Německo
GewSchG	Zákon na ochranu před násilím Spolkové republiky Německo
LPartG	Zákon o registrovaném partnerství Spolkové republiky Německo
ObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZPO	Občanský soudní řád Spolkové republiky Německo
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Tématem této diplomové práce je Tří pilířová ochrana proti domácímu násilí. Domácí násilí je problémem, se kterým se může setkat každý z nás bez rozdílu věku, vzdělání, rasy, ekonomické situace. Často bývá označováno jako závažný sociálně patologický jev. Zvýrazňován je zejména devastující dopad na celou rodinu, která přestává plnit svou funkci. Domácím násilím pak trpí nejen fyzicky či jinak týraná osoba, ale i další členové rodiny, zejména nezletilé děti.¹

Pojem domácího násilí zahrnuje fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí, k němuž dochází mezi blízkými osobami. Obětí bývají většinou ženy, nicméně se vyskytují i případy domácího násilí páchaného na mužích. Za zvlášť odsouzení hodné považují domácí násilí páchané na seniorech, osobách zdravotně či mentálně postižených a na dětech.

Specifikem domácího násilí je, že se odehrává beze svědků ve společné domácnosti. Je proto těžko odhalitelné a v první fázi je nezbytná aktivita ohrožené osoby, či jiné osoby žijící s ní ve společné domácnosti, aby požádala o pomoc. Právě v tom tkví nebezpečí domácího násilí, neboť je navenek těžko odhalitelné a mnohdy může trvat roky, než se osoba odhodlá situaci řešit. Ohrožená osoba mívá zároveň k násilné osobě citový vztah a bývá na ní i ekonomicky závislá.

Toto téma jsem si zvolila hned z několika důvodů. Jedná se o problematiku stále aktuální, která si zaslouží pozornost všech zainteresovaných subjektů i široké veřejnosti. Z hlediska výskytu se jedná o jednu z nejrozšířenějších forem násilí, s velkou mírou latence.² Je proto důležité stále pracovat na zvýšení povědomí o této problematice a možnostech jejího řešení. Domnívám se, že v tomto ohledu se situace stále zlepšuje. Denně se můžeme setkat s letáky a spoty v ordinacích lékařů, s plakáty a informačními brožurami v tramvajích.

Dalším důvodem, proč jsem si zvolila toto téma, je, že v souvislosti s rekodifikací soukromého práva došlo k velkým změnám, které se dotkly také problematiky domácího násilí. Došlo k zařazení problematiky domácího násilí do hmotněprávního kodexu, procesně právní úprava byla přesunuta do zákona o zvláštních řízeních soudních. Tyto změny v legislativě pravděpodobně přinesou nové problémy v aplikační praxi soudů.

---

¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 195 s.

² Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím [online]. psp.cz [cit. 16. 8. 2015]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=828&CT1=0>>.

Problematika domácího násilí je velice obsáhlá a složitá, v zájmu účinné ochrany ohrožené osoby dochází ke spolupráci tří propojených složek – policie, intervenčních center a soudů. Dochází tedy k aplikaci více právních předpisů, kdy důležitá je provázanost činnosti. Právě spolupráce a propojenost těchto složek je dalším důvodem, proč mi toto téma připadá zajímavé a zaslouží si větší pozornost.

Cílem této diplomové práce je posouzení efektivity právní regulace při poskytování ochrany proti domácímu násilí. Účelem je zhodnocení, zda je poskytována dostatečná a efektivní pomoc osobě ohrožené domácím násilím. V diplomové práci se zaměřuji na analýzu stávající právní úpravy a vzájemné propojení a spolupráci všech zainteresovaných složek. Věnovat se budu také problémům, které se vyskytují v praxi, a nastíním jejich možná řešení. Při zpracování problematiky budu používat deskriptivně analytickou metodu a metodu právní interpretace. V poslední části práce, věnující se německé právní úpravě, budu pracovat také s metodou komparace.

Ochraně před domácím násilím se věnuje i trestní právo, které je prostředkem ultima ratio. Vzhledem k omezenému rozsahu však ochrana poskytovaná prostřednictvím trestního práva není předmětem této práce. Taktéž historický vývoj právní regulace nebude předmětem této práce.

Diplomovou práci rozdělím na 4 části. V první části se hodlám věnovat institutu vykázaní. Po zhodnocení právní úpravy bych se ráda zaměřila na fungování v praxi. Informace budu čerpat zejména ze zákonů, důvodových zpráv a komentářů. Praktické informace získám ze spolupráce s policisty Obvodního oddělení Lutín. Předpokládám, že právě rozhovory s policisty mi pomohou odhalit problémy, které se vyskytují v praxi.

V druhé části se zaměřím na intervenční centra. Ta poskytují osobě ohrožené domácím násilím zejména právní poradenství, psychologickou a sociální pomoc. Součástí činnosti intervenčních center je také zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi dalšími subjekty, které se podílejí na pomoci ohrožené osobě. Pomoc intervenčních center by měla navazovat na vykázaní a poskytnout tak potřebou pomoc a podporu co nejdříve. Právě činností a provázaností poskytované pomoci se budu ve své práci zabývat.

Třetím pilířem v soustavě ochrany proti domácímu násilí je předběžné opatření vydané soudem. V této oblasti došlo k velkým legislativním změnám. Já se nejprve zaměřím na hmotněprávní úpravu, kterou obsahuje občanský zákoník, poté se budu soustředit na analýzu

právní úpravy předběžného opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních. V této práci se zaměřím pouze na stávající právní úpravu, výjimečně se budu věnovat také předchozí úpravě, a to zejména v souvislosti s problémy, které se vyskytovaly v aplikační praxi soudů a byly důvodem pro změnu legislativy. Ve své práci budu vycházet ze zákonů, důvodových zpráv, komentářů a odborných článků JUDr. Kateřiny Čuhelové a JUDr. Renáty Šínové.

Na závěr zařadím část věnující se německé právní úpravě problematiky domácího násilí. Ta může sloužit pro srovnání obou právních úprav a v jistých aspektech může být také inspirací pro zákonodárce.

1 Vykázání

1.1 Právní úprava

Přijetím zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, se Česká republika zařadila mezi státy, které mají tuto problematiku komplexně upravenou. Tímto zákonem došlo k novelizaci zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2007 a jeho prostřednictvím byl institut vykázání začleněn do zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, a to konkrétně do ustanovení § 21a - § 21d.³

V současnosti je institut vykázání upraven v hlavě VII, v ustanovení § 44 - § 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který od 1. 1. 2009 nahradil derogovaný zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.⁴

Pro příslušníky Policie České republiky představuje institut vykázání výrazné posílení pravomocí v řešení problematiky domácího násilí. Dle výše uvedených ustanovení je policista v případech, kdy lze na základě zjištěných skutečností důvodně předpokládat, že se osoba dopustí útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, oprávněn vykázat tuto osobu nejen ze společně obývaného bytu či domu (dále jen „společné obydlí“), ale i z bezprostředního okolí společného obydlí.⁵ Dle komentáře v sobě vykázání ze společného obydlí automaticky zahrnuje i vykázání z bezprostředního okolí.⁶ Domnívám se, že vykázání z bezprostředního okolí má velký psychologický význam, neboť přispěje u ohrožené osoby k většímu pocitu bezpečí. Dojde-li k násilnému jednání jinde než ve společném obydlí, vykáže policista osobu ze společného obydlí, nikoliv z prostoru, ve kterém se osoby aktuálně nacházejí. Je-li násilnou osobou nezletilý, policista ji zároveň předá orgánu sociálně právní ochrany dětí.⁷

Vykázání lze provést i v nepřítomnosti násilné osoby.⁸ Účinky v tomto případě nastávají od chvíle, kdy je policistou vykázání provedeno, nikoliv od chvíle, kdy se o něm vykázaná osoba

---

³ ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 132 - 136 s.

⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁵ Tamtéž.

⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 179 s.

⁷ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

dozví. To, zda o vykázání osoba ví či nikoliv, však má význam pro posouzení jejího případného deliktního jednání.⁹

V některých publikacích se můžeme setkat s názorem, že vymezení podmínek vykázání podle zákona o Policii České republiky se plně nekryje s vymezením domácího násilí dle nauky. Zastánci tohoto názoru poukazují na to, že podmínkou pro vykázání například není dlouhodobost ani opakovanost. Jedná se pouze o některé z rizikových faktorů, ale v krajním případě lze vykázat i pro ojedinělý závažný incident.¹⁰ Obecně však lze konstatovat, že tyto podmínky jsou shodné.

Doba, na kterou lze násilnou osobu vykázat, činí 10 dní a počíná běžet dnem následujícím po dni, v němž k vykázání došlo. Končí ve 24.00 hodin desátého dne.¹¹ Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem osoby ohrožené domácím násilím, může však dojít k jejímu prodloužení, a to podáním návrhu na vydání předběžného opatření, popř. vydáním tohoto předběžného opatření.¹²

O vykázání informuje policista vykázanou i ohroženou osobu ústně a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim proti podpisu předá.¹³ V době od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2008 podléhalo vykázání režimu správního řádu a policisté vydávali potvrzení o vykázání, případně zákaz vstupu, pokud se násilná osoba v době vykázání nenacházela ve společném obydlí. Proti rozhodnutí o vykázání se bylo možno odvolat nebo podat správní žalobu.¹⁴ Tento postup způsoboval policistům značné aplikační problémy, a proto došlo od 1. 1. 2009 k novelizaci a vykázání má dnes podobu tzv. faktického úkonu.¹⁵

V potvrzení o vykázání se uvádí totožnost vykázané i ohrožené osoby, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby, adresa útvaru policie, kde si lze vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání a vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje. Tento prostor určí policista s ohledem na požadavek účinné preventivní ochrany ohrožené osoby.¹⁶

---

⁹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 182 s.

¹⁰ Tamtéž s. 179.

¹¹ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

¹² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹³ Tamtéž.

¹⁴ KOČOVÁ, Kateřina. Domácí násilí a tzv. vykázání – nový institut právního řádu ČR. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 10, s. 34 - 38.

¹⁵ ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 133 s.

¹⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Tato problematika není blíže specifikovaná v Závazném pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání, ani se jí nevěnuje Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání. Podle vyjádření nrap. Jana Blaho, vrchního inspektora, je v praxi zcela na uvážení policisty, jakou vzdálenost určí. Policisté při tomto rozhodování zvažují zejména to, aby bylo dosaženo primárního účelu právní úpravy, tedy preventivní ochrany ohrožené osoby, ale aby zároveň neznemožnili či nepřiměřeně neomezovali život vykázané osoby.

Osoba vykázaná má právo podat proti vykázání námítky, a to buď rovnou na místě, nebo do 3 dnů od převzetí potvrzení o vykázání. O tomto právu musí být poučena.¹⁷ Jde o jakýsi quasi opravný prostředek, který nahradil odvolání ve správním řízení. To bylo možné podat za předchozí právní úpravy. Vykázaná osoba se dále může domáhat ochrany před nezákonným zásahem správní žalobou nebo uplatnit nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.¹⁸ Podle názoru Pavla Matese, však žalobu na ochranu před nezákonným zásahem nelze podat, neboť ta není přípustná tam, kde se lze nápravy domáhat jinými právními prostředky, jimiž je právě podání námitek.¹⁹ Policista je povinen je předat krajskému ředitelství příslušnému podle místa vykázání, a v případě, že nebyly splněny podmínky pro vykázání, tak jej příslušné krajské ředitelství ukončí.²⁰

Vykázaná osoba je povinna opustit policistou vymezený prostor a zdržet se opětovného vstupu, navazování kontaktu s ohroženou osobou.²¹ Účelem zákazu kontaktování je mimo jiné poskytnutí prostoru a času ohrožené osobě k promyšlení dalšího postupu.²² Dále musí vykázaná osoba vydat všechny klíče od společného obydlí, nesplnění této povinnosti může být kvalifikováno jako přestupek neuposlechnutí výzvy veřejného činitele se sankcí až 5 000 Kč.²³

Naopak má právo vzít si ze společného obydlí věci sloužící osobní potřebě, osobní cennosti a doklady. Totéž oprávnění může uplatnit i za trvání vykázání, avšak pouze jedenkrát a za přítomnosti policisty.²⁴ Podle nrap. Jana Blaho, vrchního inspektora, se v praxi doporučuje,

---

¹⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 182 - 183 s.

¹⁹ MATES, Pavel. *Nové policejní právo*. Praha: Linde, 2009. 99 s.

²⁰ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

²¹ Tamtéž.

²² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 185 s.

²³ § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

²⁴ § 45 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

aby při převzetí věcí nebyla přítomna ohrožená osoba, protože hrozí nebezpečí konfliktu, vyhrožování a hádek. Vykázaná osoba má právo vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání a může si ověřovat provedení vykázání, což je praktické zejména v situacích, kdy došlo k vykázání bez její přítomnosti.²⁵ Policista dále poskytne vykázané osobě informace o možnostech ubytování a vyžádá si od ní adresu pro další doručování.²⁶

Ohrožené osobě je policista povinen poskytnout poučení obsahující informaci o možnosti podání návrhu na předběžné opatření, možnosti využití poradenských, psychologických a sociálních služeb, a také o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých informací.²⁷ V úvahu přichází zejména možnost spáchat přešůpek proti občanskému soužití a trestný čin křivého obvinění.²⁸

Za jednu z nejdůležitějších povinností policie, zajišťující efektivní pomoc osobě ohrožené domácím násilím, považují informační povinnost policie. Právě prostřednictvím ní je zajištěno provázání s celým systémem ochrany proti domácímu násilí. Policie je povinna zaslat úřední záznam o vykázání příslušnému intervenčnímu centru a soudu, příslušnému k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření. Pokud je ve společném obydlí i nezletilá osoba, zašle policie kopii úředního záznamu i příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí. Tuto povinnost je třeba splnit do 24 hodin od vstupu do společného obydlí.²⁹

Pokud je ohroženou osobou osoba nemocná, nemohoucí nebo osoba vysokého věku, která je odkázaná na péči vykázané osoby a nemůže jí tuto péči poskytnout jiná osoba, uvědomí policista odbor sociální péče obecního úřadu. V případě nutnosti zajistí policista převoz do zdravotnického zařízení.³⁰

Do tří dnů od vykázání policista provede kontrolu povinností vyplývajících z vykázání, tedy zejména, zda se násilná osoba nezdržuje v prostoru, na který se vykázání vztahuje, či zda kontaktovala ohroženou osobu a snažila se tak ovlivnit její další chování.³¹ V praxi má však kontrola být provedena i vícekrát podle okolností případu.³² O provedení kontroly policista předem vyrozumí ohroženou osobu, ta však nemůže být k součinnosti při kontrole nijak

²⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 186 s.

²⁶ § 45 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ § 46 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

²⁸ § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

³¹ § 47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³² MATES, Pavel. *Nové policejní právo*. Praha: Linde, 2009. 104 s.

nucena. Pokud se vykázaná osoba zdržuje v prostoru, ze kterého byla vykázána, je policista po předchozí marné výzvě oprávněn použít donucovacích prostředků za účelem prosazení vykázání. O provedené kontrole policista sepíše úřední záznam.³³

Pro úplnost doplním, že vykazovaná osoba má právo na pomoc advokáta či na zastoupení zmocněncem, což vyplývá z Listiny základních práv a svobod.³⁴ Neznamená to však, že by policie byla povinna s vykázáním vyčkávat na přítomnost zástupce či právní zastoupení násilné osobě zajišťovat.³⁵ V praxi k těmto případům téměř nedochází. Domnívám se, že přítomnost advokáta či zmocněnce by postup policie nezměnila a na vykázání by neměla žádný vliv. Praktické využití zde nevidím, nicméně se jedná o právo vykazované osoby a policisté umožní přítomnost těchto osob.

1.2 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

V souvislosti s právní úpravou vykázání byl přijat závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009. Jedná se o interní pokyn, který slouží k zajištění jednotného postupu policistů při realizaci vykázání a při řešení incidentů vykazujících znaky domácího násilí.³⁶

V úvodních ustanoveních zmíněného závazného pokynu je uvedeno, že vykázání může být provedeno pouze policistou, který k tomu byl řádně vyškolen.³⁷ Prap. Petr Chaloupka, inspektor, k tomuto uvádí, že ke školení dochází jednou ročně, a to odborníky na danou problematiku a pracovníky intervenčního centra. Při školení vždy dochází k seznámení s novými poznatky a metodami při řešení domácího násilí, dále k zopakování právní úpravy a řešení sporných případů, které se vyskytly v praxi. Policisté školení hodnotí jako přínosné a naprosto dostatečné.

Zároveň ale poukazují na situaci předtím, než institut vykázání vstoupil v platnost. V tuto dobu nedocházelo k žádnému školení ani informování policistů. Případy domácího násilí byly pro policisty doslova noční můrou, nikdo si s nimi nevěděl rady. K postupnému proškolení docházelo až za platnosti institutu vykázání a v tomto směru lze stávající situaci považovat za velký krok vpřed.

---

³³ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

³⁴ čl. 37 odst. 2 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 180 s.

³⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

³⁷ Tamtéž.

V druhé části závazného pokynu jsou konkretizovány znaky domácího násilí – opakovanost, nárůst intenzity, jasné a nerovné rozdělení rolí a páchaní násilí v soukromí. Násilnou osobu lze vykázat i v případě, kdy znaky domácího násilí, zejména předcházející útoky, nebyly zjištěny.³⁸ Takové případy jsou však naprosto výjimečné. Ve většině případů se útoky opakují, což však může vyjít najevo až později. V této souvislosti musím zdůraznit, jak důležitý je přístup policistů a jejich komunikace s ohroženou osobou.

Součástí závazného pokynu je i metoda SARA DN.³⁹ Dále jsou zde upraveny praktické věci, týkající se například informační povinnosti policisty v případě podání námitek násilnou osobou, nakládání s klíčem, převzatým od násilné osoby, zpracování problematiky domácího násilí. Závazný pokyn obsahuje také zmocňovací ustanovení k vydání metodiky k postupu policistů při vykázání.⁴⁰

1.3 Metodická příručka č. 1/2010

Metodická příručka ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 1/2010 slouží k realizaci výše zmiňovaného závazného pokynu policejního prezidenta. Jedná se o velmi podrobný a praktický manuál pro policisty při řešení případů domácího násilí.

V úvodních článcích metodické příručky dochází k výkladu pojmů a stanovení zásad při uplatnění institutu vykázání. Úkolem policie je nejen provést místní šetření, ale zejména ochrana ohrožené osoby a zastavení násilného jednání. Vykázání nepředstavuje sankci za chování násilné osoby, ale jedná se o preventivní opatření netrestního charakteru, jehož účelem je minimalizace rizika budoucích útoků.⁴¹

Každý policista je povinen přijmout oznámení incidentu, k čemuž dochází zejména prostřednictvím volání na tísňovou linku. Dále musí zhodnotit riziko, zda se násilná osoba dopustí jednání majícího za následek ohrožení života, zdraví, svobody, závažného ponížení lidské důstojnosti, hrubého ponižování psychického a sexuálního rázu.⁴²

Policista je povinen provést lustraci za účelem zjištění, zda již u daných osob byl v minulosti řešen incident či vykázání, zda jsou osoby držiteli střelných zbraní či pachateli násilné trestné

---

³⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

³⁹ VITOUŠOVÁ, Petra, ZIMA, Vlastimil. *Adaptace metody SARA pro ČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 19. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/>>.

⁴⁰ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁴¹ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁴² Tamtéž.

činnosti, případně jiné relevantní informace. Získané informace předá policista přijímající oznámení neprodleně policistům vyslaným na místo incidentu.⁴³

Policista zasahující na místě incidentu ověří totožnost násilné a ohrožené osoby a svědků incidentu. Tyto informace je poté vhodné uvést v úředním záznamu o vykázání, nicméně praxe je v tomto nejednotná. Někteří policisté tyto údaje uvádějí, někteří nikoliv. Dále si vyžádá souhlas ke vstupu do společného obydlí, případně posoudí možnost užití oprávnění ke vstupu do obydlí bez souhlasu, za účelem ochrany života, zdraví, odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.⁴⁴ Poté zajistí oddělení násilné a ohrožené osoby, může také přijmout opatření k omezení osobní svobody násilné osoby. V případě, že se ve společném obydlí nacházejí nezletilé děti, policista zjistí, zda byly přímo dotčeny násilným jednáním a v jakém jsou zdravotním stavu. Je-li to nezbytné, zajistí lékařské ošetření osob přivoláním zdravotnické záchranné služby.⁴⁵

Při vyhodnocování situace policista zejména zvažuje míru agrese násilné osoby, předcházející útoky, tendenci používat zbraně a samotné držení střelné zbraně, ovlivnění alkoholem či jinými návykovými látkami, tendenci k izolaci ohrožené osoby, znemožňování uspokojení základních potřeb, ponižování a schválnosti. V případě, že násilná osoba vlastní střelnou zbraň, je policistou ihned vyzvána k jejímu vydání, případně dochází k jejímu odnětí.⁴⁶ Po zjištění relevantních informací na místě incidentu i z dostupných evidencí, prohlídce prostor, vysvětlení svědků, násilné a ohrožené osoby, se policista musí rozhodnout, zda přistoupí k vykázání násilné osoby.⁴⁷

Tato situace klade na zasahující policisty vysoké nároky. V poměrně krátkém časovém úseku, velmi často ve vyhrocených situacích, musí učinit rozhodnutí. Při takovémto vyhodnocení situace je třeba nejen právních, ale i psychologických znalostí a služebních zkušeností.

Úkolem policistů na místě incidentu je mimo jiné řádné zadokumentování incidentu domácího násilí.⁴⁸ Jak jsem se měla možnost přesvědčit, v praxi velmi záleží na zkušenostech zasahujícího policisty. Mohu říci, že většina úředních záznamů je kvalitně zpracována a

---

⁴³ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁴⁴ § 40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁵ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁴⁶ § 79 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁴⁸ *Manuál pro příslušníky PČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 17. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/manualy/>>.

poskytuje dostatek informací z místa incidentu. Bohužel se najdou i policisté, kteří nevěnují zpracování problematiky domácího násilí dostatek času a úsilí.

Vzhledem k náročné administrativě nutné při vykázání, mají policisté ve vozidlech přichystané tzv. výjezdové desky na domácí násilí, jejichž obsahem jsou formuláře, podklady a metodické materiály.⁴⁹ Tyto dokumenty policistům usnadňují práci na místě incidentu. Mimo jiné obsahují soubor otázek SARA DN, seznam ubytovacích zařízení, nebo kartu s postupem při vykázání v bodech.⁵⁰ Výjezdové desky jsou připraveny v každém policejním vozidle.

Nad rámec zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky metodická příručka stanoví, že při samotném vykázání je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. V praxi se tak bohužel často neděje, neboť zajištění této osoby je velmi obtížné, obzvláště, dojde-li k incidentu v noci. Policisté se v těchto případech snaží zajistit přítomnost některého ze sousedů nebo starosty obce. Nezúčastněnou osobou nemůže být jiný policista.⁵¹ Účelem je zajištění kontroly policií provedených úkonů ze strany nezávislé osoby.⁵² Po ústním oznámení vyhotoví policista potvrzení o vykázání, které proti podpisu předá vykázané i násilné osobě. Případné odmítnutí převzetí či odmítnutí podpisu poznamená policista v potvrzení o vykázání.⁵³

Na vykázání není právní nárok, nelze ho vymáhat. Policista se rozhoduje bez ohledu na souhlas či nesouhlas ohrožené osoby.⁵⁴ Jedná se o opatření, které je ze zákona povinen učinit stát, ne ohrožená osoba. V opačném případě by toto rozhodnutí přispívalo k traumatizaci ohrožené osoby.⁵⁵ S ohledem na konkrétní situaci lze dále násilnou osobu zadržet, zajistit, omezit pohyb agresivní osoby připoutáním, použít donucovací prostředky a zbraň.⁵⁶ Odmítne-li vykázaná osoba opustit prostor vymezený v potvrzení o vykázání, je policista oprávněn po

---

⁴⁹ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 136 s.

⁵⁰Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁵¹Tamtéž.

⁵²VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 189 s.

⁵³Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁵⁴Kancelář veřejného ochránce práv. *Domácí násilí* [online]. ochrance.cz [cit. 16. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/domaci-nasilii/>>.

⁵⁵FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 41 s.

⁵⁶Kancelář veřejného ochránce práv. *Domácí násilí* [online]. ochrance.cz [cit. 16. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/domaci-nasilii/>>.

předchozí marné výzvě použít všech zákonných prostředků za účelem prosazení vykázání.⁵⁷ V praxi policista za použití donucovacích prostředků násilnou osobu vyvede ze společného obydlí a případně dopraví na ubytovnu.⁵⁸

Pokud nedošlo k vykázání, poučí policista násilnou osobu o právních následcích v případě, že bude v násilné činnosti pokračovat, zejména o možnosti vykázání. Ohroženou osobu poučí o možnosti využití psychologických, právních a sociálních služeb v oblasti pomoci obětem domácího násilí a předá jí na tyto instituce kontakt.⁵⁹

V případě, že se policista dozví o neuposlechnutí vykázání, dá podnět k zahájení přestupkového řízení.⁶⁰ Pokud se násilná osoba dopustí opakovaného či závažného jednání za účelem zmaření vykázání, naplní tak skutkovou podstatu trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.⁶¹

1.4 Aplikační problémy

Zákon o Policii České republiky klade na policisty velké nároky při řešení incidentů domácího násilí. Policista musí komunikovat jak s osobou násilnou, tak i s osobou ohroženou, dětmi, seniory. Tyto situace nebývají jednoduché vzhledem ke specifickému chování všech těchto osob. Realita domácího násilí bývá často horší, než jak ji ohrožená osoba popisuje, neboť ta má tendenci prožité události minimalizovat. Chování policistů je přitom naprosto klíčové, neboť může ovlivnit další postup ohrožené osoby, ochotu dále spolupracovat a její důvěru v právní systém.⁶²

Jednání s osobou, která prožila krizovou situaci, je velmi náročné. I samotní policisté vnímají tyto situace jako velmi stresující.⁶³ Komunikace vyžaduje citlivý a trpělivý přístup, je žádoucí poskytnout pocit důvěry a porozumění. Policistům se doporučuje představit si na místě ohrožené osoby někoho z blízkých, pomůže jim to lépe ohrožené osobě porozumět a zvolit nejlepší způsob jednání.⁶⁴

---

⁵⁷ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁵⁸ § 52 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹ Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ § 337 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁶² ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 135 s.

⁶³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 221 - 223 s.

⁶⁴ *Manuál pro příslušníky PČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 16. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/manualy/>>.

Je otázkou, zda je vůbec v možnostech policistů, tyto situace bezchybně zvládnout. Vzhledem k tomu, že neprochází žádným psychologickým školením, o tom musím pochybovat. Tato situace by jistě byla náročná i pro zkušeného psychologa. Stojí za zvážení, zda by nebylo vhodné doplnit každoroční školení policistů i proškolením psychologickým.

Dalším problémem neprávnické povahy je schopnost policisty zasahujícího na místě se kvalifikovaně rozhodnout, tedy určit, zda není vykázaním sledován jiný účel než zákonem předpokládaný, a schopnost posoudit, zda jsou splněny podmínky pro vykázaní.⁶⁵

Při posuzování přítomnosti znaků domácího násilí lze znak dlouhodobosti a eskalace domácího násilí zjistit až na základě bližších informací. V praxi se proto doporučuje, aby policisté vycházeli z toho, že se jedná o domácí násilí, není-li prokázán opak.⁶⁶

Zneužití institutu vykázaní je možné v případě, kdy osoba domácí násilí pouze předstírá a sleduje jím jiný účel. Pro zasahující policisty je prakticky nemožné takové případy odhalit a raději přistoupí k vykázaní. Jak časté jsou případy zneužití, není jasné, neboť nejsou předmětem evidence.

S ohledem na specifickou problematiku domácího násilí dochází při řešení incidentů k významným zásahům do základních práv a svobod, zejména práva na ochranu soukromého života, nedotknutelnosti obydlí a svobody pohybu. O to závažnější jsou následky zneužití vykázaní. K těmto zásahům však dává zákon o Policii České republiky nezbytný legální podklad v zájmu ochrany ohrožené osoby.⁶⁷ Domnívám se, že případům zneužití vykázaní lze jen těžko zabránit. Při sporných případech policista raději přistoupí k vykázaní, než aby riskoval ohrožení života či zdraví osob. Možné řešení spatřuji v zavedení specializovaných týmů, které budou řešit případy domácího násilí. Tento model profesní specializace funguje například v Ostravě, či v Brně. V Ostravě je vytvořen tým domácího násilí, jedná se o profesionálně vyškolené policisty, kteří se specializují na domácí násilí. Tento tým tvoří zvláštní skupinu, naopak účelem je spolupráce specialistů s policisty nezařazenými v týmu a s dalšími subjekty. Podle dosavadních výsledků došlo zavedením týmů domácího násilí k výraznému zvýšení právního vědomí v dané problematice, zkvalitnění a zefektivnění činnosti. V praxi na místo incidentu nejprve dorazí policisté základního útvaru, a v případě

---

⁶⁵ ANDERLE, Pavel. *Právní úprava postupu Policie České republiky v případech domácího násilí*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 16. 6. 2015]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html>.

⁶⁶ *Manuál pro příslušníky PČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 16. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/manualy/>>.

⁶⁷ MATES, Pavel. *Nové policejní právo*. Praha: Linde, 2009. 96 s.

podezření na domácí násilí je na místo přivolán člen týmu domácího násilí. Specialista situaci posoudí a případně aplikuje institut vykázání.⁶⁸

Jsem přesvědčena, že vytvoření speciálních týmů domácího násilí je cestou, kterou by se policie v praxi měla ubírat. Kromě zkvalitnění, profesionalizace, zkoordinování postupu a navázání úzkého kontaktu se všemi zúčastněnými institucemi, by jistě došlo i k minimalizaci rizika zneužití vykázání.⁶⁹

O zlepšení situace v oblasti domácího násilí se snaží i Asociace pracovníků intervenčních center. Od ledna 2015 realizuje projekt s názvem Zlepšení praxe při prevenci, identifikaci a potírání domácího násilí prostřednictvím specializace. Projekt mimo jiné usiluje o specializaci klíčových profesí zainteresovaných při řešení domácího násilí, vzdělávání specialistů, vytvoření interaktivního vzdělávacího programu určeného odborníkům z řad policie, justice a orgánů péče o dítě.⁷⁰

1.5 SARA DN

Policisté a pracovníci intervenčních center používají k vyhodnocení hrozby násilí metodu SARA DN (Spousal Assault Risk Assessment). Autory této diagnostické metody jsou Randall Kropp, Stephen D. Hart a Henrik Belfrage.⁷¹ Metoda vznikla v Kanadě, odkud byla transformována pro práci policistů ve Švédsku a šířena do dalších zemí.⁷²

SARA DN představuje soubor otázek, na které osoba ohrožená domácím násilím odpovídá. Odpovědi jsou zaneseny do záznamového archu a následně vyhodnoceny tazatelem. Výši rizika domácího násilí stanoví tazatel na základě vyhodnocení odpovědí a na základě vlastního úsudku, který si učinil během rozhovoru s ohroženou osobou. Metodu SARA DN mohou používat pouze pracovníci, kteří byli odborně proškoleni certifikovanými školiteli Bílého kruhu bezpečí.⁷³ Proškolený uživatel dokáže vyhodnotit aktuální nebezpečí, odhadnout

---

⁶⁸ HOLČÁKOVÁ, Gabriela. *Ostrava jako kolébka dobré praxe při řešení případů domácího násilí* [online]. policie.cz [cit. 17. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/ostrava-jako-kolebka-dobre-praxe-pri-reseni-pripadu-domaciho-nasili.aspx>>.

⁶⁹ STRÍLKOVÁ, Patricie. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 46 s.

⁷⁰ VOJTÍŠKOVÁ, Martina. *Zlepšení praxe při prevenci, intervenci a potírání domácího násilí prostřednictvím specializace* [online]. domaci-nasili.cz [cit. 17. 6. 2015]. Dostupné na <http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=373>.

⁷¹ ŠPATENKOVÁ, Naděžda, ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 55 s.

⁷² VITOUŠOVÁ, Petra, ZIMA, Vlastimil. *Adaptace metody SARA pro ČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 19. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/>>.

⁷³ ŠPATENKOVÁ, Naděžda, ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 55 s.

možné hrozby a přijmout vhodná opatření.⁷⁴ V případě nižšího rizika jde především o poradenství, praktické rady, vytvoření bezpečnostního plánu a předání kontaktů na instituce poskytující pomoc osobám ohroženým domácím násilím. V případě vysokého rizika se jedná o trestněprávní opatření, ochranu ohrožené osoby a sociálně právní pomoc.⁷⁵

SARA DN obsahuje 15 otázek, které jsou rozděleny do 3 oddílů. Otázky prvního oddílu se týkají násilí ve vztahu k blízké osobě a mají odhalit rizikové faktory u násilné osoby v aktuálním vztahu. U kladné odpovědi na některou z otázek tohoto oddílu je policista povinen odpověď upřesnit. Druhý oddíl umožní zjistit obecné sklony násilné osoby k násilí. Poslední oddíl se věnuje zranitelnosti ohrožené osoby.⁷⁶

Domácí násilí zahrnuje různé podoby narušených vztahů. Podstatný pro diagnostiku je tak závažný stupeň narušení vzájemného soužití, který překračuje rámec soukromých věcí, a proto vyžaduje specifický zásah policie, soudu i sociálních služeb, a současně k nim i opravňuje.⁷⁷

---

⁷⁴ VITOUŠOVÁ, Petra, ZIMA, Vlastimil. *Adaptace metody SARA pro ČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 19. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/>>.

⁷⁵ *Metoda SARA DN*. [online]. donalinka.cz [cit. 19. 6. 2015]. <Dostupné na <http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>>.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 20 s.

2 Intervenční centra

2.1 Právní úprava

Domácí násilí je komplexním problémem, jehož řešení vyžaduje interdisciplinární přístup. Veškeré informace směřují od Policie České republiky, která provedla vykazání násilné osoby, a jejíž povinností je zaslat do 24 hodin záznam o vykazání dalším institucím.⁷⁸ Takto je zajištěna nejen bezpečnost ohrožené osoby, ale zejména nezbytná psychologická, právní a sociální pomoc. Ta je neméně důležitá, neboť poskytnutí odborné a včasné pomoci ve správné formě urychlí návrat ohrožené osoby do běžného života.⁷⁹

Pomoc ohrožené osobě zajišťovaná intervenčními centry tvoří druhý pilíř v soustavě ochrany proti domácímu násilí. Právní úpravu intervenčních center a jejich činnosti nalezneme v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Osobám je poskytována pomoc a podpora v nepříznivých životních situacích, za které lze jistě považovat i ohrožení domácím násilím.

Intervenční centra patří mezi zařízení sociálních služeb, která poskytují pomoc na základě žádosti osob ohrožených domácím násilím nebo z vlastní iniciativy poté, co se o takovém ohrožení osoby dozví.⁸⁰ Nejpozději do 48 hodin od doručení kopie záznamu o vykazání nabídnou pracovníci intervenčního centra ohrožené osobě bezplatnou pomoc.⁸¹

Jejich posláním je sociálně terapeutická činnost, pomoc při obstarávání osobních záležitostí a při uplatňování práv a zájmů. Služby jsou poskytovány jako ambulantní, terénní nebo pobytové. Pobytová služba zahrnuje i ubytování a stravu, nebo pomoc při jejím obstarání.⁸² Součástí služby je i zajištění spolupráce a informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně právní ochrany dětí, útvary policie a dalšími orgány.⁸³

Vyhláška 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách dále stanoví, že účelem poskytování služeb je překonání krizového období a zahájení následného terapeutického procesu.⁸⁴ V praxi se jedná zejména o emocionální a

---

⁷⁸ FRYŠTÁK, Marek. *Vykazání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 44 s.

⁷⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 221 - 223 s.

⁸⁰ § 60a odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František, ŠMERDA, Radek. *Zákon o Policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 161 s.

⁸² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 190 s.

⁸³ § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁴ Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

psychologickou podporu, odborné poradenství a poskytnutí informací, pomoc při sepisování právních návrhů, při jednání s úřady a jinými institucemi.⁸⁵

Služby intervenčního centra jsou poskytovány na principu dobrovolnosti. Po doručení kopie úředního záznamu o vykázání pracovníci centra telefonicky kontaktují ohroženou osobu. Seznámí ji s podmínkami poskytování sociálních služeb a nabídnou jí jejich využití.⁸⁶ V praxi se stává, že ohrožená osoba pomoc odmítá a rozhodne se, že služeb intervenčního centra nevyužije. Pracovníci jsou povinni rozhodnutí plně respektovat a v takových případech alespoň ohrožené osobě nabídnou možnost obrátit se na ně v případě potřeby v budoucnu.⁸⁷

Služby jsou kromě osob ohrožených domácím násilím poskytovány i tzv. záchráncům. Jedná se o osoby, které byly svědky domácího násilí, či byly s případy domácího násilí jinak konfrontovány. Tyto osoby si přicházejí do centra pro praktické rady, jak mohou ohrožené osobě pomoci a pro psychickou podporu.⁸⁸

2.2 Interdisciplinární spolupráce

Spolupráce s širokým spektrem institucí je jedním z důvodů úspěšné činnosti intervenčních center. V rámci interdisciplinární provázanosti spolupracují intervenční centra s orgány veřejné správy, samosprávy a dalšími institucemi. Za účelem pomoci osobám ohroženým domácím násilím společně informují a motivují ohroženou osobu k využití všech možností při řešení situace.⁸⁹

Pojem interdisciplinární spolupráce zavedly autorky projektu Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí na komunitní úrovni, Petra Vitoušová a Marie Šedivá.⁹⁰ Pojem interdisciplinarity definovaly jako přenos poznatků mezi zúčastněnými institucemi, vzájemnou inspiraci a provázanost. Výsledky projektu dokazují, že interdisciplinární spolupráce je nezbytná k úspěšnému řešení problematiky domácího násilí a logicky proto došlo k promítnutí výsledků projektu do legislativy.⁹¹

Policie České republiky je ze zákona povinna informovat o vykázání intervenčního centra. Prostřednictvím policistů získají pracovníci kontakt na ohroženou osobu a zahájí s ní spolupráci. Zároveň prostřednictvím kopie úředního záznamu získá intervenční centrum

---

⁸⁵ ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 145 s.

⁸⁶ Tamtéž s. 146.

⁸⁷ Tamtéž s. 146.

⁸⁸ Tamtéž s. 146.

⁸⁹ Tamtéž s. 148.

⁹⁰ Projekt probíhal v letech 2003 - 2006 na území města Ostravy.

⁹¹ ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 148 - 149 s.

informace o incidentu domácího násilí. Dojde-li k porušení vykázaní či k povinné kontrole vykázaní, informuje policie o těchto skutečnostech pracovníky intervenčního centra.⁹²

V oblasti justice dochází ke spolupráci se soudy, kdy na návrh ohrožené osoby může být zahájeno řízení o předběžném opatření. Pokud se násilná osoba dopustila násilného trestného činu nebo mařila rozhodnutí o vykázaní, přichází v úvahu spolupráce se státním zastupitelstvím a trestními soudy. Dále dochází ke komunikaci mezi právními zástupci při řešení majetkových otázek.⁹³

Je-li v rodině postižené domácím násilím přítomno nezletilé dítě, spolupracují a konzultují intervenční centra případ s orgánem sociálně právní ochrany dětí. Orgán sociálně právní ochrany dětí poskytuje ohrožené osobě poradenskou činnost, která spočívá v řešení otázek výchovy a výživy dítěte, řešení majetkových poměrů, zejména bydlení.⁹⁴

Činnost orgánu sociálně právní ochrany dětí a intervenčního centra se v mnohém shoduje, nicméně klíčové je právě komplexní řešení situace a pomoc přizpůsobená konkrétním potřebám ohrožené osoby. Podle JUDr. Lenky Westphalové, Ph.D. obsahuje současná právní úprava dostatečné možnosti, jak pomoci dětem ohroženým či postiženým domácím násilím.⁹⁵

Doplním, že také Policie České republiky je povinna sdělit orgánu sociálně právní ochrany dětí skutečnost, že dítě je obětí domácího násilí, a naopak dozví-li se o této skutečnosti orgán sociálně právní ochrany dětí, informuje Policii České republiky i pokud jednání nemá znaky trestného činu.⁹⁶

Spolupráce probíhá také v jiných, zákonem nestanovených podobách, které výrazně přispívají k informovanosti a efektivnímu řešení konkrétní situace. Pracovníci intervenčních center běžně spolupracují s poskytovateli jiných sociálních služeb. V praxi se jedná zejména o komunikaci za účelem výplaty dávek státní sociální podpory a dávek pomoci v hmotné nouzi. V případě potřeby zprostředkují pracovníci intervenčního centra kontakt na manželské a rodinné poradny, azylové domy a krizová centra.⁹⁷

---

⁹² ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 149 s.

⁹³ Tamtéž s. 150 – 151.

⁹⁴ WESTPHALOVÁ, Lenka. *Sociálně-právní ochrana dětí postižených domácím násilím*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 8. 7. 2015]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html>.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 149 - 150 s.

2.3 Intervenční centra v České republice, Bílý kruh bezpečí

Intervenční centra vznikla 1. 1. 2007 společně s legislativními změnami, které zavedly institut vykázaní.⁹⁸ Pomoc v intervenčních centrech je poskytována kvalifikovanými, odborně proškolenými pracovníky. Centra jsou obsazována odborníky z oblasti psychologie, práva a sociální problematiky.⁹⁹

Podle Registru poskytovatelů sociálních služeb je v současnosti zřízeno 18 intervenčních center.¹⁰⁰ Zda ohrožené osoby nabízenou pomoc přijmou, záleží pouze na nich. Zkušenosti však ukazují, že více než 90 % oslovených služeb využije.¹⁰¹

Kromě intervenčních center působí na celém území České republiky také občanské sdružení Bílý kruh bezpečí („BKB“). BKB poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc nejen obětem domácího násilí, ale i svědkům, obětem a pozůstalým po obětech jiné trestné činnosti. Komplexní pomoc BKB je poskytována prostřednictvím sítě poraden, centrály BKB v Praze a Intervenčního centra BKB v Ostravě. Dále je BKB zřizovatelem 2 krizových linek, které jsou k dispozici nonstop. Linka BKB je určena obětem a svědkům trestných činů, DONA linka nabízí pomoc pouze obětem domácího násilí.¹⁰²

Mezi neméně významné činnosti BKB patří spolupráce při tvorbě zákonů a předkládání podnětů k zákonodárné iniciativě. Významným způsobem například BKB spolupracoval na přípravě zákona č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím. Dále organizuje přednášky pro odborníky i širokou veřejnost a prostřednictvím letáků, plakátů a brožur se snaží o zvýšení informovanosti problematiky domácího násilí.¹⁰³

---

⁹⁸ ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Domácí násilí a intervenční centra*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 8. 7. 2015]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html>.

⁹⁹ ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 144 s.

¹⁰⁰ *Registr poskytovatelů sociálních služeb*. [online]. iregistr.mpsv.cz [cit. 30. 7. 2015]. Dostupné na <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?pg=1&zn=&zao=&sd=interven%C4%8Dn%C3%AD+centra&pic=&zak=&spd=&spo=&zaok=&zau=&pn=&si=&srp=pdaz&SUBSESSION_ID=1438266745235_2#results>.

¹⁰¹ ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Domácí násilí a intervenční centra*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 8. 7. 2015]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html>.

¹⁰² *Poslání a činnost* [online]. bkb.cz [cit. 30. 7. 2015]. Dostupné na <<http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>>.

¹⁰³ Tamtéž.

BKB nabízí také víkendové pobyty, návštěvy v nemocnicích, doprovod k soudu a komplexní rehabilitaci na soukromé klinice. Tyto služby však patří k nadstandardním, které jsou již zpoplatněny.¹⁰⁴

BKB je také členem nadnárodní organizace Victim Support Europe, která sídlí v Bruselu. Victim Support Europe sdružuje organizace z 21 zemí a každoročně pořádá odborné konference zaměřené na podporu a pomoc obětem trestné činnosti. Konkrétně podporuje rozvoj efektivních služeb pro oběti trestných činů, spravedlivou a adekvátní kompenzaci, práva obětí trestných činů, jejich zájmy v trestním řízení a při styku s úřady.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ *Poslání a činnost* [online]. bkb.cz [cit. 30. 7. 2015]. Dostupné na < <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>>.

¹⁰⁵ *Victim Support Europe* [online]. bkb.cz [cit. 31. 7. 2015]. Dostupné na < <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/evropske-forum-pro-sluzby-obetem/>>.

3 Předběžné řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí

3.1 Hmotněprávní úprava problematiky domácího násilí

Od 1. 1. 2014, kdy nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník došlo k včlenění problematiky domácího násilí do hmotněprávního kodexu. Problematika domácího násilí je upravena v části druhé, která se věnuje rodinnému právu, konkrétně se jedná o ustanovení § 751- § 753. Dále se jedná o ustanovení § 3021, které je nesystematicky zařazené ve společných ustanoveních. Pro úplnost doplním, že prokázané domácí násilí je důvodem pro nepřiznání výživného rozvedeného manžela násilné osobě, a v oblasti dědického práva může způsobit vyloučení jako zákonného dědice.¹⁰⁶

V občanském zákoníku nově nalézáme hmotněprávní předpoklady pro vydání předběžného opatření ve věcech ochrany před domácím násilím. Podle občanského zákoníku platí, že stane-li se další společné obydlí manželů v domě nebo bytě, v němž se nachází rodinná domácnost manželů, pro jednoho z nich nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči manželovi nebo jinému, kdo v rodinné domácnosti manželů žije, může soud na návrh dotčeného manžela omezit, případně i vyloučit na určenou dobu právo druhého manžela v domě nebo bytě bydlet. Totéž platí, jedná-li se o manžele rozvedené nebo žijí-li manželé či rozvedení manželé jinde než v rodinné domácnosti. Právo domáhat se ochrany proti domácímu násilí má také každá jiná osoba, která žije spolu s manžely nebo rozvedenými manžely v rodinné domácnosti.¹⁰⁷

Na první pohled se zdá, že právní úprava směřuje pouze k ochraně manželů. Tomu napovídá i jazykový a systematický výklad. Řešení přináší § 3021 ObčZ, podle něhož se ustanovení na ochranu proti domácímu násilí použijí také v případě společného bydlení jiných osob, než jsou manželé. Právní úprava vychází z principu, že je možné zasáhnout i do případných věcných práv násilné osoby. Povaha domácího násilí však tento přístup vyžaduje, neboť řešení prostřednictvím zrušení a vypořádání spoluvlastnictví či rozvodu s následným vypořádáním společného jmění manželů je velmi zdlouhavé a s ohledem na povahu domácího násilí neefektivní. Zákon tak zakládá věcnou legitimaci k omezení práva násilné osoby k domu či bytu bez ohledu na případnou sílu jeho právního postavení ve vztahu k nemovitosti.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ § 762 odst. 2, § 1482 odst. 1 ObčZ

¹⁰⁷ § 751, § 753 ObčZ

¹⁰⁸ ČUHELOVÁ, Kateřina, ŠÍNOVÁ, Renáta. Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu s rekodifikací soukromého práva. *Právní rozhledy*, č. 3, 2013, s. 104.

Aktivně legitimovaný k podání návrhu je dotčený manžel, rozvedený manžel, osoba žijící s nimi v rodinné domácnosti a také každý, kdo žije s osobou, která se vůči němu chová násilně, bez toho, aby muselo jít o vztah navázaný na manželství. Z dikce zákona vyplývá, že manžel či rozvedený manžel bude moci podat návrh v situaci, kdy násilí nesměřuje vůči němu samotnému, ale vůči osobě, která zde žije. To vyvolává otázku, zda také tato osoba bude moci podat návrh, nebude-li násilí směřovat vůči ní, ale vůči manželu či rozvedenému manželu. Domnívám se, že lze vycházet z ustanovení § 3021 ObčZ a z logiky věci, proč by manžel či rozvedený manžel měl mít možnost podat návrh, směřuje-li násilí vůči jiné osobě a tato osoba by neměla mít stejné právo, směřuje-li násilí vůči manželovi či rozvedenému manželovi.¹⁰⁹

Pasivně legitimován je násilný manžel či rozvedený manžel a jiná osoba, která se dopouští domácího násilí na osobě, která s ní bydlí. Omezení, případně vyloučení práva v domě nebo bytě bydlet, určí soud nejdéle na dobu šesti měsíců, tedy shodně jako v procesně právní úpravě. Jsou-li pro to zvláště závažné důvody, rozhodne soud na návrh znovu.¹¹⁰

3.2 Právní úprava

V souvislosti s rozsáhlou rekonstrukcí soukromého práva nabyt 1. 1. 2014 účinnosti zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Ve zvláštní části tohoto zákona, konkrétně v ustanovení § 400 - § 414 nalezneme právní úpravu předběžného opatření a jeho prodloužení. V § 492 - § 496 je poté upraven výkon rozhodnutí.¹¹¹

Původně upravoval tuto problematiku zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v § 76b jako tzv. zvláštní předběžné opatření. Nejprve bylo zaměřeno pouze na ochranu proti domácímu násilí, poté došlo k rozšíření také na nežádoucí sledování a obtěžování. I když řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí je sporné povahy, řadíme jej do řízení ve věcech rodinně právních a bylo přesunuto do zákona o zvláštních řízeních soudních.¹¹²

V rámci rekonstrukce soukromého práva předchází procesní úpravě ochrany před domácím násilím hmotněprávní základ v § 751 - § 753 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Někteří odborníci zastávají názor, že zde bylo úmyslem zákonodárce upravit problematiku

---

¹⁰⁹ ČUHELOVÁ, Kateřina, ŠÍNOVÁ, Renáta. Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu s rekonstrukcí soukromého práva. *Právní rozhledy*, č. 3, 2013, s. 104.

¹¹⁰ § 751 - § 753, § 3021 ObčZ

¹¹¹ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

¹¹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 145 s.

komplexně a za nedostatek lze považovat vložení procesní problematiky do hmotněprávního kodexu.¹¹³

Hlavním účelem předběžného opatření je poskytnutí času a prostoru ohrožené osobě, během kterého se rozhodne, jak bude situaci řešit do budoucna. Úmyslem zákonodárce je vyloučit v tomto období vliv násilné osoby na rozhodování ohrožené osoby a ochránit ji tak od nátlaku, vyhrožování, zastrasování. Ohrožená osoba může během trvání předběžného opatření podat návrh ve věci samé, který může mít například podobu návrhu na rozvod manželství či návrh na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví ohledně společně obývané nemovitosti.¹¹⁴

JUDr. Kateřina Čuhelová k tomu uvádí, že návrhem ve věci samé je takový návrh, který posune dál řešení společného soužití s navrhovatelem. V rozhodovací praxi soudů však činila charakteristika věci samé potíže. Je nepochybné, že návrhem ve věci samé je návrh na vypořádání společného jmění manželů a návrh na vyklizení či vypořádání podílového spoluvlastnictví. Neshoda však panuje v případech řízení o rozvod manželství a výchovu a výživu nezletilých dětí. Ztotožňují se s názorem JUDr. Kateřiny Čuhelové, která i tato řízení podřazuje pod řízení ve věci samé. Často po podání těchto návrhů dochází ke zintenzivnění násilí a zároveň je rozhodnutí o výchově a výživě nezletilých dětí předpokladem rozvodu manželství, který je zase předpokladem pro vypořádání společného jmění manželů. Tato názorová nejednota soudců je problematická, neboť činí rozhodnutí prakticky závislým na tom, který konkrétní soudce věc posuzuje.¹¹⁵

3.3 Návrh na vydání předběžného opatření, zahájení a průběh řízení

Věcně příslušným k nařízení předběžného opatření je okresní soud. Místně příslušným je obecný soud navrhovatele, tedy soud, v jehož obvodu má navrhovatel bydliště, případně soud, v jehož obvodu se navrhovatel zdržuje.¹¹⁶ Situace vyžaduje rychlý zásah a předpokládá se, že navrhovatel bude mít k tomuto soudu nejbližší. Úprava tedy vychází z myšlenky, mu co nejvíce usnadnit situaci.¹¹⁷

Předběžné opatření patří mezi návrhová řízení, lze jej nařídit výhradně na návrh. Ten musí vedle obecných náležitostí podání obsahovat vyličení skutečností, které osvědčí to, že

---

¹¹³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 145 – 146 s.

¹¹⁴ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Linde, 2014. 439 s.

¹¹⁵ ČUHELOVÁ, Kateřina. Prodlužování předběžných opatření podle 76 OSŘ. Aktuální problémy aplikační praxe. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 247.

¹¹⁶ § 3, § 4, § 400 ZŘS, § 85 odst. 1 OSŘ

¹¹⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 146 s.

společné bydlení v domě či bytě, ve kterém se nachází společná domácnost, je pro navrhovatele nesnesitelné z důvodu násilí, směřujícímu vůči němu samotnému, či jiné osobě tam žijící. V případě nežádoucího sledování nebo obtěžování je potřeba vylíčit skutečnosti, které takové jednání osvědčují.¹¹⁸ K návrhu je vhodné připojit například lékařské zprávy, popisující zranění způsobená agresorem.

Důkazní situace je v těchto případech velmi problematičtá. Domácí násilí se ve většině případů odehrává v soukromí, beze svědků. Z důvodu možného zneužití je však třeba trvat na minimálním osvědčení závadného jednání, a to v takové intenzitě, aby bylo možno takové chování násilné osoby považovat za domácí násilí.¹¹⁹

V případě, že návrh neobsahuje všechny náležitosti a soudce nemůže o návrhu rozhodnout, vyzve navrhovatele vhodným způsobem k doplnění návrhu a zároveň jej poučí o následcích neuposlechnutí výzvy. V praxi přichází v úvahu například telefonické kontaktování navrhovatele nebo výzva prostřednictvím veřejné datové sítě. Pokud navrhovatel ve lhůtě pro rozhodnutí na výzvu nereaguje, nebo jej není možné zastihnout, nezbyvá soudu než návrh odmítnout.¹²⁰ Účelem je tedy snaha podání neodmítat, ale v rámci rychlého průběhu řízení se pokusit o odstranění vad.

Účastníky řízení o nařízení předběžného opatření jsou navrhovatel a odpůrce, případně i osoba, vůči níž násilí směřuje. Pojem odpůrce není v českém právním řádu žádnou novinkou, civilně procesní právo jej užívalo v právní úpravě do konce roku 2000.¹²¹ Zákonodárce zvolil tuto terminologii, aby odstranil různost označení, která se objevovala v praxi některých soudů.¹²² Nově má možnost podat návrh i osoba, která není přímo obětí domácího násilí, ale v jejíž přítomnosti se násilí odehrává. Domnívám se, že smyslem je, aby si oběť uvědomila vážnost situace a poté sama převzala iniciativu v jejím řešení.

Návrh může nově podat také osoba, která není plně svéprávná. Zákonodárce stanovil hranici 16 let, kdy má osoba plnou procesní způsobilost a v řízení jedná samostatně. Osoba mladší může podat návrh prostřednictvím orgánu sociálně právní ochrany dětí nebo svého zákonného

---

¹¹⁸ § 402 ZŘS

¹¹⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol (ed). *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 - § 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 436.

¹²⁰ ZÁHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 146 - 147 s.

¹²¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpwi6rnga>> .

¹²² ČUHELOVÁ, Kateřina. In ŠMÍD, Ondřej, ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Rozvod manželství*. Praha: Leges, 2013, s. 110.

zástupce. Poslední z možností je podat návrh prostřednictvím advokáta, kterého k tomu zmocní. V takovém případě bude soud zkoumat rozumovou a volní vyspělost osoby k takovému zplnomocnění.¹²³ Násilí v rodině může mít mnoho podob, kdy může směřovat jak proti nezletilému, tak i proti některému z rodičů. V závislosti na tom, se bude nezletilý rozhodovat, kterou z těchto možností využije. Předpokládám, že využití služeb advokáta bude z důvodu dostupnosti a nemalých finančních nákladů spíše výjimečné.

Stávající úprava procesní způsobilosti nezletilých je reakcí na problémy v aplikační praxi, které se vyskytovaly za předchozí právní úpravy. Zásadní otázkou bylo, zda o návrhu na vydání předběžného opatření podaného nezletilým, má soud rozhodovat dle § 76b OSŘ, nebo zda vydá předběžné opatření opatrovnícký soud, který běžně rozhoduje o výchově a výživě nezletilého. Mezi soudy v tomto panovala neshoda. Dalším navazujícím problémem bylo zastoupení nezletilého, pokud se stal účastníkem řízení.¹²⁴ Zákonodárce toto nejednoznačně vymezil a vytvořil tak prostor pro spekulace a diametrálně odlišné rozhodování soudů.

V současné právní úpravě se zákonodárci podařilo vyvarovat zbytečných nejasností a průtahům. Došlo ke sjednocení rozhodovací praxe soudů, urychlení a zjednodušení řízení. Nezletilé dítě je nutno chránit před domácím násilím, a to co nejrychleji. Často se může jednat o velmi vyhocené situace v rodině, kdy je potřeba rychle jednat a nikoliv se zabývat nejasným procesním postupem. Podařilo se také odstranit dvojkolejnost rozhodování, což je důležité z hlediska právní jistoty a důvěry v právní systém jako takový.

V praxi může dojít i k tomu, že je svéprávnost osoby pro řízení o vydání předběžného opatření omezena. V takové situaci podá návrh jménem osoby opatrovník nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností, je-li domácí násilí páčáno osobou opatrovníka.¹²⁵

Hrozí-li střet zájmů opatrovníka či zákonného zástupce se zájmy zastoupeného, nebo střet zájmů zastoupených týmž opatrovníkem či zákonným zástupcem, jmenuje soud osobě opatrovníka.¹²⁶ V zájmu rychlosti řízení k tomu však dojde až po rozhodnutí o předběžném opatření.

---

¹²³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 147 s.

¹²⁴ ČUHELOVÁ, Kateřina. Jak postupovat pokud v rodině s nezletilými dětmi dochází k domácímu násilí? *Právní rozhledy*, č. 7, 2011, roč. 19, s. 253 - 254.

¹²⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 148 s.

¹²⁶ § 406 ZŘS

Ve věcech ochrany proti domácímu násilí může podat návrh na zahájení řízení, nebo do již zahájeného řízení vstoupit státní zastupitelství.¹²⁷ Důvodem je ochrana veřejného zájmu.

Doplním, že ve věcech ochrany proti domácímu násilí se nevyžaduje složení jistoty.¹²⁸ Zákonodárce tímto vyjadřuje názor, že podání návrhu by mělo být všem dostupné a nikoliv omezené finančními prostředky.¹²⁹

3.4 Rozhodnutí

O vydání předběžného opatření rozhoduje soud bez jednání ve formě usnesení.¹³⁰ Lze namítat, že se jedná o zásah do práva odpůrce na spravedlivý proces, konkrétně na právo být slyšen. S ohledem na potřebu rychlosti řízení však lze toto omezení považovat za odůvodněné.

Vzhledem k závažnosti předmětu řízení stanoví zákon velmi krátkou lhůtu pro rozhodnutí. To musí soud vydat v pořádkové lhůtě 48 hodin od podání návrhu.¹³¹ S ohledem na povahu věci je však nutné, aby soudy rozhodovaly co nejrychleji, bez zbytečného odkladu. Soud při rozhodování vychází z obsahu podání a přiložených listinných důkazů. To klade vysoké požadavky na vyličení rozhodných skutečností a odůvodnění návrhu. Návrh musí být natolik kvalitní, aby na základě něho mohl soudce rozhodnout. Soud je zároveň z úřední moci povinen zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí. Provede proto i jiné potřebné důkazy, než které byly navrhovány účastníky řízení. Limitován je však lhůtou, ve které musí rozhodnout.¹³²

Vyhoví-li soud návrhu, uloží odpůrci některé z povinností a omezení uvedených v zákoně. Protože se jedná o demonstrativní výčet, může uložit i jiná opatření, která se vzhledem k okolnostem případu jeví jako vhodná nebo z uložených povinností stanovit výjimky. Vzhledem k tomu, že se jedná o návrhové řízení, je však nutné, aby takové opatření bylo navrženo. Rozhodnutí o předběžném opatření je vykonatelné vydáním, což je v souladu

---

¹²⁷ § 8 ZŘS

¹²⁸ Jistota je částka, kterou je nutno složit pro případ vzniku škody či jiné újmy, způsobené nařízením předběžného opatření.

¹²⁹ § 12 odst. 3 ZŘS

¹³⁰ § 404 ZŘS

¹³¹ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Linde, 2014. 440 s.

¹³² ČUHELOVÁ, Kateřina. Jak se rychle zorientovat v nové právní úpravě domácího násilí. *Rekodifikace a praxe*, 2013, roč. 1, č. 1, s. 13 - 15.

s požadavkem rychlé a účinné ochrany navrhovatele.¹³³ V opačném případě soud návrh usnesením zamítne.

Obligatorní náležitostí předběžného opatření je také poučení odpůrce o právu odnést si ze společného obydlí osobní cennosti a dokumenty, věci sloužící osobní potřebě, věci nezbytné k výkonu podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání, případně věci nezbytné z jiného vážného důvodu.¹³⁴ I v případech, kdy soud pokládá za nezbytné chránit navrhovatele před domácím násilím a přistoupí k vydání předběžného opatření, není účelem omezovat odpůrce ve větší míře než je nezbytně nutné. Vzhledem k povaze ukládaných opatření dochází k omezení soukromého života, volného pohybu, omezení vlastnických a jiných věcných práv odpůrce.

Navrhovatele soud poučí o dalších vhodných opatřeních směřujících k jeho ochraně, zejména o právu podat návrh na zahájení řízení ve věci samé a také o možnosti podat návrh na prodloužení doby trvání předběžného opatření.¹³⁵ Těchto informací by se navrhovateli mělo dostat už prostřednictvím intervenčního centra či Policie České republiky. Nicméně pokud vydání předběžného opatření nepředcházelo vykázaní a pomoc intervenčních center, je možné, že navrhovatel o těchto možnostech neví.

3.5 Trvání předběžného opatření

Obdobně jako za předchozí právní úpravy je zachována délka trvání předběžného opatření, a to jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Nově však došlo k vyjasnění vzájemného vztahu předběžného opatření a vykázaní dle zákona o Policii České republiky. Sporné bylo, jaký vliv má nabytí vykonatelnosti předběžného opatření na trvání vykázaní.¹³⁶

Zákonodárce přesně stanovil, že pokud rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření předcházelo vykázaní a před nabytím vykonatelnosti předběžného opatření neuplynula lhůta pro trvání vykázaní, prodlužuje se doba trvání předběžného opatření o tuto dobu, která do vykonatelnosti předběžného opatření neuplynula.¹³⁷

---

¹³³ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015] Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpw6rng>>.

¹³⁴ § 405 odst. 2, § 493 ZŘS

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015] Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpw6rng>>

¹³⁷ § 408 ZŘS

Prakticky tedy v případě, kdy dojde k vykázání násilné osoby a v průběhu 3. dne vykázání soud vyhoví návrhu na vydání předběžného opatření, bude předběžné opatření trvat standardní jeden měsíc plus 7 dní, které ještě neuplynuly z 10 dnů pro vykázání. Ne zcela přesná formulace v minulosti způsobovala problémy v aplikační praxi.

Je otázkou názoru, zda je tato doba dostatečně dlouhá. Osoba ohrožená domácím násilím by si v této fázi měla promyslet další kroky, ať už právní nebo neprávní povahy. Jedná se však o situaci náročnou po psychické stránce, ale i finanční, obzvlášť, ocitne-li se v ní matka s nezletilými dětmi, finančně závislá na násilné osobě. Přesto jsem toho názoru, že se jedná o dobu přiměřeně dlouhou. I z povahy ukládaných opatření a samotného názvu vyplývá, že se jedná o prozatímní, dočasné řešení. Ohrožené osobě jsou navíc k dispozici pracovníci intervenčních center, kde se jí dostane bezplatné právní i psychologické pomoci. Domnívám se, že ani delší doba trvání předběžného opatření by nezměnila názor ohrožené osoby, rozhodnuté situaci dále neřešit. Je-li to nezbytné, přichází navíc v úvahu možnost podání návrhu na prodloužení trvání předběžného opatření.

Z pohledu násilné osoby jde o období, kdy podléhá značným omezením a kdy je rovněž zasahováno do základních práv. Zároveň jde o dobu, ve které by si měla násilná osoba uvědomit závažnost svého jednání a možnosti postihu. Za velmi důležité považuji i vyjádření jednoznačného postoje a odsouzení ze strany společnosti a státu.

3.6 Odvolací řízení

Odpůrce má právo se proti rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření bránit včasné podaným odvoláním. O podaném odvolání, jak vyplývá ze zákona o zvláštních řízeních soudních, rozhoduje soud v průběhu trvání předběžného opatření, jinak by logicky ztrácelo smysl. V zájmu rychlosti celého řízení ukládá zákonodárce soudu prvního stupně povinnost předložit věc s odvoláním odvolacímu soudu do 15 dnů od podání odvolání. Odvolací soud je povinen rozhodnout do 7 dnů od předložení věci.¹³⁸

Stávající právní úprava je odrazem nedostatků, které se v praxi vyskytovaly za účinnosti předchozí právní úpravy. Odvolací soudy sice rozhodovaly v zákonem stanovené lhůtě, ale nesprávně postupovaly soudy prvního stupně. Ty nepřiměřeně dlouho otálely se zasláním spisů a znemožňovaly tak odvolacímu soudu konat.¹³⁹

---

¹³⁸ § 409 ZŘS

¹³⁹ ČUHELOVÁ, Kateřina, ŠÍNOVÁ, Renáta. Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu s rekonstrukcí soukromého práva. *Právní rozhledy*, č. 3, 2013, s. 104.

3.7 Prodloužení předběžného opatření

Řešením situace, kdy se navrhovatel cítí i nadále ohrožen domácím násilím, je institut prodloužení předběžného opatření. Toto ustanovení je reakcí na skutečnost, že předběžné opatření trvá pouze jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Jedná se výhradně o návrhové řízení, kdy návrh je možno podat v průběhu trvání nařízeného předběžného opatření. Tím automaticky dojde k prodloužení doby trvání předběžného opatření do doby, než soud o návrhu na prodloužení rozhodne. Smyslem je zajistit navrhovateli ochranu do doby, než soud posoudí okolnosti případu a o návrhu rozhodne.¹⁴⁰

Zákon o zvláštních řízeních soudních připouští prodloužení předběžného opatření i v případech, kdy navrhovatel nezačal meritorní řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí nebo jiné řízení, které by vedlo k následné úpravě poměrů mezi účastníky. Není tedy nezbytné, aby navrhovatel zahájil meritorní řízení, neboť to není podmínkou prodloužení předběžného opatření.¹⁴¹

Jinak tomu bylo za předchozí právní úpravy, kdy podmínkou prodloužení doby trvání předběžného opatření bylo zahájení řízení ve věci samé.¹⁴² Tuto změnu lze uvítat, protože tak dojde ke sjednocení rozhodovací praxe soudů. Jak už bylo řečeno, velké problémy v minulosti činila interpretace pojmu řízení ve věci samé.

Věcně a místně příslušným k rozhodnutí je okresní soud, který vydal předběžné opatření. To je praktické, neboť je obeznámen s případem i spisovým materiálem a může postupovat v řízení co nejrychleji. K rozhodnutí nařídí soud zpravidla jednání a to tak, aby mohlo být rozhodnutí vydáno do 2 měsíců od podání návrhu.¹⁴³

V této souvislosti pokládám za nezbytné zmínit se o problémech, které se v minulosti vyskytovaly v aplikační praxi a jejichž řešení se snaží poskytnout současná právní úprava. Zásadní otázkou bylo, zda soud měl při rozhodování o prodloužení předběžného opatření slyšet druhou stranu, tedy odpůrce. V začátcích rozhodování o těchto návrzích se ani neuvažovalo o tom, že by bylo dobré nařídít v těchto věcech jednání. Soud vycházel z ustanovení občanského soudního řádu, podle něhož nestanoví-li zákon jinak, nařídí předseda soudu k projednání věci samé jednání, ke kterému předvolá účastníky a ty, jejichž přítomnosti

---

¹⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015] Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpw16rng>>

¹⁴¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 149 s.

¹⁴² § 76b odst. 4 OSŘ ve znění do 31. 12. 2013

¹⁴³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 150 s.

je třeba.¹⁴⁴ V případě rozhodování o prodloužení trvání předběžného opatření se však nejedná o řízení ve věci samé, ale jde stále o rozhodování o předběžném opatření, které probíhá bez slyšení účastníků.¹⁴⁵

Docházelo tak sice k ochraně zájmů navrhovatele, nicméně tím, že bylo rozhodováno bez slyšení druhé strany, bylo zasahováno do práva na spravedlivý proces, potažmo i do práva na bydlení, práva svobody pohybu, práva na soukromý a rodinný život. Změnu přinesl až názor JUDr. Ljubomíra Drápala, podle něhož k projednání návrhu na prodloužení trvání předběžného opatření soud zpravidla nařídí jednání. Vždy ho nařídí, bude-li provedeno dokazování k prokázání rozhodných skutečností.¹⁴⁶ Musím souhlasit s názorem, že je třeba, aby soud protistraně před vyhlášením rozhodnutí umožnil vyjádřit se k návrhu.¹⁴⁷

U předvolání postačí, pokud bylo doručeno nejméně 3 dny před dnem konání jednání, přičemž obecné ustanovení o času k přípravě před jednáním se nepoužije.¹⁴⁸ Důvodem je snaha rozhodnout v co nejkratším časovém úseku, nicméně lze namítat zásah do práva odpůrce na spravedlivý proces. Domnívám se, že je velmi náročné se na jednání připravit během tak krátké doby.

Při rozhodování soud přihlédne k trvání stavu ohrožení navrhovatele, majetkovým či jiným poměrům účastníků, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a k dalším důležitým okolnostem. Jednou z těchto okolností by měla být i otázka dalších probíhajících řízení mezi účastníky, zejména těch, které vedou k trvalému řešení společného soužití. Skutečnosti však nestačí jen tvrdit, navrhovatel je musí také doložit, prokázat.¹⁴⁹

Při posuzování všech okolností si soud pokládá otázku, zda trvá stav ohrožení navrhovatele. V zásadě mohou nastat dvě situace. I když násilná osoba nesmí kontaktovat ohroženou osobu, může buď dojít ke kontaktu anebo nikoliv. To, že k žádnému kontaktu nedoje však ještě neznamená, že stav ohrožení netrvá. Stav ohrožení se v těchto případech dovozuje z intenzity předchozích útoků a chování násilné osoby, kdy se předpokládá, že v tomto duchu bude

¹⁴⁴ § 115 odst. 1 OSŘ ve znění účinném do 31. 12. 2013

¹⁴⁵ ČUHELOVÁ, Kateřina. Prodlužování předběžných opatření podle 76 OSŘ. Aktuální problémy aplikační praxe. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 247.

¹⁴⁶ DRÁPAL, Ljubomír. In: DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 - 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 458 s.

¹⁴⁷ ČUHELOVÁ, Kateřina. Prodlužování předběžných opatření podle 76 OSŘ. Aktuální problémy aplikační praxe. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 247.

¹⁴⁸ § 411 odst. 1 ZŘS

¹⁴⁹ ČUHELOVÁ, Kateřina. Prodlužování předběžných opatření podle 76 OSŘ. Aktuální problémy aplikační praxe. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 247.

pokračovat. Pokud nastane situace druhá, může porušení zákazu signalizovat, že stav ohrožení stále trvá. V obou situacích se však vychází z chování násilné osoby před vydáním předběžného opatření.¹⁵⁰

Jak jsem uvedla výše, soud musí o návrhu na prodloužení předběžného opatření rozhodnout v dvouměsíční lhůtě, která běží od podání návrhu. Tato lhůta by měla být dostatečně dlouhá k nařízení jednání a provedení důkazů, zároveň je přiměřená i vzhledem k tomu, že dochází k zasahování do práv odpůrce, zejména omezení přístupu do společného obydlí. Předběžné opatření je řešením prozatímní povahy, je proto důležité, aby bylo rozhodováno co nejrychleji a doba nejistoty tak byla co možná nejkratší.¹⁵¹

Trvání předběžného opatření lze prodloužit jen na dobu nezbytně nutnou. Soud by tak měl vždy pečlivě zvážit, na jakou dobu jej prodlouží. Pokud navrhovatel neprokáže své majetkové či jiné poměry, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, může soud prodloužit trvání předběžného opatření jen z důvodů hodných zvláštního zřetele. Takovým příkladem může být sociální situace navrhovatele nebo osob ohrožených domácím násilím.¹⁵²

3.8 Zánik a zrušení předběžného opatření

Stejně jako lze požadovat prodloužení doby trvání předběžného opatření, lze žádat i zrušení tohoto rozhodnutí. Jde o zákonem dovolený zásah do nezměnitelnosti soudního rozhodnutí.¹⁵³

Jedná se o návrhové řízení, kdy se předpokládá, že zrušení bude navrhovat odpůrce. Řízení o zrušení předběžného opatření probíhá shodně jako řízení o prodloužení doby trvání předběžného opatření. K projednání návrhu soud zpravidla nařídí jednání, ke kterému účastníky předvolá nejméně tři dny předem. Soud by měl vzít v úvahu zejména trvání stavu ohrožení navrhovatele, majetkové či jiné poměry účastníků, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí a další rozhodné skutečnosti.¹⁵⁴ O návrhu pak rozhodne do dvou měsíců od jeho podání. Aby bylo zabráněno podávání šikanózních návrhů, lze podat opětovný

---

¹⁵⁰ ČUHELOVÁ, Kateřina. Prodlužování předběžných opatření podle 76 OSŘ. Aktuální problémy aplikační praxe. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 247.

¹⁵¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpw16rng>>.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 151 s.

¹⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpw16rng>>.

návrh na zrušení rozhodnutí až po uplynutí tří měsíců od právní moci zamítavého rozhodnutí.¹⁵⁵

Délka trvání omezení či vyloučení bydlení je upravena v § 752 občanského zákoníku, podle kterého omezení či vyloučení práva manžela v domě nebo bytě bydlet, stanoví soud nejdéle na šest měsíců. Jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, rozhodne soud na návrh znovu.¹⁵⁶ Úpravě hmotněprávní se přizpůsobila procesní úprava, která shodně stanoví, že předběžné opatření zanikne nejpozději uplynutím šesti měsíců od jeho vykonatelnosti.¹⁵⁷ Po uplynutí této doby předběžné opatření ze zákona zaniká, přičemž soud nemůže stanovit dobu delší.¹⁵⁸

Ve srovnání s předchozí právní úpravou tedy došlo ke zkrácení z jednoho roku na šest měsíců. V konečném důsledku však může ochrana ohrožené osoby trvat i déle než v minulosti, neboť je zde možnost nového rozhodnutí o návrhu.¹⁵⁹

3.9 Výkon rozhodnutí

Právní úpravu výkonu rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí nalezneme ve zvláštní části zákona o zvláštních řízeních soudních, v ustanovení § 492 - § 496. Jedná se o přepis předchozí právní úpravy s drobnějšími formulačními změnami.¹⁶⁰

Po vykonatelnosti usnesení o nařízení předběžného opatření soud bezodkladně zajistí, aby byl proveden jeho výkon. K tomu soud nevydává žádné zvláštní rozhodnutí o zahájení vykonávacího řízení nebo rozhodnutí o nařízení výkonu. Příslušným k provedení výkonu je věcně a místně příslušný soud, který předběžné opatření nařídil, tedy obecný soud navrhovatele.¹⁶¹

Vlastní provedení výkonu předběžného opatření je určováno obsahem a povahou povinností, které soud uložil v usnesení o nařízení předběžného opatření. Povinnost opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí lze vykonat vykázáním. Splnění jiných povinností, kterými bylo uloženo něčeho se zdržet, či něco snášet, se vymáhá prostřednictvím ukládání pokut.

¹⁵⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 151 s.

¹⁵⁶ § 752 ObčZ

¹⁵⁷ § 413 ZŘS

¹⁵⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpwjwi6rng>>.

¹⁵⁹ ČUHELOVÁ, Kateřina, ŠÍNOVÁ, Renáta. Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu s rekodifikací soukromého práva. *Právní rozhledy*, č. 3, 2013, s. 104.

¹⁶⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních [online]. Beck-online.cz [cit. 3. 8. 2015]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrzgjpwjwi6rng>>.

¹⁶¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 153 - 154 s.

V případě porušení povinnosti nevstupovat do společného obydlí nebo se v něm zdržovat po provedení výkonu předběžného opatření, může soud na návrh nařídit opětovný výkon vykázáním.¹⁶²

Vykázání se provede tak, že soud, vykonavatel nebo jiná soudní osoba vyzve povinného, aby opustil společné obydlí, odevzdal všechny klíče od společného obydlí, případně mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji kontaktovat. Pokud povinný dobrovolně neopustí společné obydlí, vyvede jej soud v součinnosti s příslušnými orgány veřejné moci a odebere mu všechny klíče od společného obydlí. Zároveň je nutné poskytnout povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí ze společného obydlí vyzvedl osobní cennosti, osobní dokumenty a věci, které slouží jeho osobní potřebě. Během trvání předběžného opatření je pak povinnému umožněno vyzvednout si i věci nezbytné k výkonu podnikatelské činnosti, výkonu povolání či věci nezbytné z jiného vážného důvodu. Není-li povinný výkonu rozhodnutí přítomen, vyrozumí se oznámením zanechaným na dveřích společného obydlí o možnosti vyzvednutí výše uvedených věcí.¹⁶³

Měl-li povinný adresu pro doručování na adrese společného obydlí, je logické, že po dobu trvání předběžného opatření nebude moci přijímat písemnosti. Soud proto povinného při provedení výkonu rozhodnutí vyzve, aby sdělil adresu, na kterou mu budou po dobu trvání předběžného opatření doručovány písemnosti s tímto rozhodnutím související. Nevyhoví-li povinný výzvě soudu, budou mu písemnosti doručovány uložení u soudu. Zákon o zvláštních řízeních soudních také připouští, aby si povinný zvolil zástupce pro doručování.¹⁶⁴

---

¹⁶² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 153 - 154 s.

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Tamtéž.

4 Právní úprava ochrany proti domácímu násilí v Německu

4.1 Zákon na ochranu před násilím

Dne 1. 1. 2002 vstoupil v platnost spolkový zákon na ochranu před násilím, německy Gewaltschutzgesetz („GewSchG“). Jedná se o stěžejní právní předpis, jehož účelem je zejména posílení soukromoprávní ochrany obětí domácího násilí.¹⁶⁵

Zákon obsahuje 13 článků, z nichž však samotný zákon na ochranu před násilím je obsažen pouze v prvním článku, § 1 - § 4. Zbytek článků představuje novely jednotlivých zákonů. Například druhý článek upravuje problematiku přenechání bytu a novelizuje tak německý občanský zákoník Bürgerliches Gesetzbuch („BGB“).¹⁶⁶

V § 1 zmíněného zákona je vyjádřena netolerance společnosti k domácímu násilí, zároveň z formulace zákona vyplývá preventivní charakter ochrany, kdy je nezbytné nebezpečí opakování protiprávního jednání. Předpokladem pro vydání ochranného opatření je způsobení tělesného zranění, újmy na zdraví nebo omezení svobody jedné osoby osobou druhou. Zároveň se musí jednat o protiprávní úmyslné jednání příčetného pachatele. Předpokladem pro vydání ochranného opatření je příčetnost pachatele. Zákon však stanoví výjimku, kdy lze ochranné opatření uložit i v případě nepřičetnosti pachatele, pokud se do tohoto stavu uvedl požitím alkoholických nápojů či obdobných prostředků.¹⁶⁷

Za splnění zákonných předpokladů je soud povinen provést opatření k zamezení dalšího takového jednání na návrh poškozené osoby. Pouze tato osoba je legitimována k podání návrhu.¹⁶⁸

Soud může vydat ochranné opatření také v případě pohrůžky výše uvedeným jednáním, protiprávním vniknutím do bytu či prostor ve vlastnictví jiné osoby nebo při obtěžování jiné osoby. Pohrůžka nemusí být výslovně vyjádřena, podstatné je, že je druhou osobou vnímána vážně.¹⁶⁹

V případě neprokázání úmyslné formy zavinění při těchto jednáních, je možné postupovat podle BGB, poškozená osoba tak může požadovat za vzniklou újmu náhradu škody.¹⁷⁰

---

¹⁶⁵ GewSchG

¹⁶⁶ GewSchG

¹⁶⁷ § 1 odst. 3 GewSchG

¹⁶⁸ § 1 GewSchG

¹⁶⁹ LÖHNIG, Martin. *Zivilrechtlicher Gewaltschutz*. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2004. 54 s.

¹⁷⁰ § 823, §1004 BGB

Německou úpravu hodnotím jako nepřehlednou. Za nešťastný považuji různý postup a aplikaci právních předpisů závisící na formě zavinění a přičetnosti pachatele. Pro laickou veřejnost to znamená právní nejistotu a nepředvídatelnost procesního postupu.

Návrh na vydání ochranného opatření může podat pouze poškozená osoba. V českém právu proběhla v rámci rekodifikace soukromého práva změna, kdy návrh může nově podat fyzická osoba, pro kterou je společné bydlení s odpůrcem nesnesitelné z důvodu násilí vůči navrhovateli nebo jinému, kdo ve společné domácnosti žije, nebo fyzická osoba, která je nežádoucím způsobem sledována či obtěžována.¹⁷¹ V případě ohrožené osoby a navrhovatele se může jednat a tutěž osobu.

4.2 Ochranná opatření

Zákon na ochranu před násilím rozlišuje 2 typy ochranných opatření, jež může soud uložit. Na základě návrhu poškozené osoby může soud nařídit násilné osobě, aby se určitého jednání zdržela nebo naopak, aby konala. První typ ochranných opatření zahrnuje možnost uložení zákazu vstupu do obydlí poškozené osoby a jeho okolí, zákaz pobývat v místech, v nichž se obvykle zdržuje poškozená osoba, a zákaz navazovat kontakt s poškozenou osobou.¹⁷² Soud je při uložení tohoto typu ochranného opatření vázán návrhem poškozené osoby a také zásadou přiměřenosti. Zároveň by trvání těchto opatření mělo být časově omezeno. Zákon však stanovení lhůty nechává zcela na uvážení soudu a pouze stanoví, že je možné prodloužení.¹⁷³ V tomto ohledu se německá úprava výrazně liší od české, ve které je zákonem přesně stanovena doba trvání opatření, jakož i možnosti jejího prodloužení.¹⁷⁴

Domnívám se, že německá úprava umožňuje větší přizpůsobení specifickým okolnostem případu a individuálním potřebám osob. Soudci je po zvážení všech okolností umožněno za užití soudního uvážení zvolit takovou délku trvání ochranného opatření, která bude nejvíce vyhovovat potřebám poškozené osoby. V případě nutnosti lze trvání opatření bez omezení prodloužit.

Druhým typem ochranného opatření je přenechání společně užívaného obydlí. Vedla-li poškozená osoba v době spáchání tělesného zranění, újmy na zdraví nebo omezení svobody dlouhodobě společnou domácnost s pachatelem, může požadovat, aby jí bylo společné obydlí přenecháno do výhradního užívání. Předpokladem je tedy vedení společné domácnosti,

---

¹⁷¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 146 s.

¹⁷² § 1 odst. 1 GewSchG

¹⁷³ LÖHNIG, Martin. *Zivilrechtlicher Gewaltschutz*. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2004. 58 s.

¹⁷⁴ § 408, § 410 - § 414 ZŘS

spáchání výše uvedeného jednání a žádost poškozené osoby. Tu je třeba podat do 3 měsíců od spáchání činu, jinak nárok zaniká.¹⁷⁵

Pokud byli poškozená osoba a pachatel oprávněni k užívání společného obydlí společně, může soud rozhodnout o přenechání tohoto obydlí pouze na omezenou dobu, kterou však zákon blíže nestanoví. V situaci, kdy je k užívání společného obydlí oprávněn pouze pachatel, případně pachatel s třetí osobou, může soud vydat opatření maximálně na 6 měsíců. Nemohla-li si poškozená osoba v této době zajistit jiné obydlí, lze opatření prodloužit maximálně o dalších 6 měsíců, ledaže tomu brání převažující zájmy pachatele. Ten může zároveň nárokovat náhradu za znemožnění užívání společného obydlí, lze-li to spravedlivě požadovat. Dále zákon stanoví, že je pachatel povinen zdržet se všeho, čím by mohl znemožnit či ztížit užívání přenechaného společného obydlí poškozenou osobou.¹⁷⁶

Výkladem a contrario je dovozováno, že pokud byla k užívání společného obydlí oprávněna výhradně poškozená osoba, může soud vydat definitivní, časově neomezené opatření k užívání společného obydlí.¹⁷⁷

V určitých případech zákon vylučuje přenechání společného obydlí poškozené osobě. Jednou z těchto situací je případ, kdy nehrozí opakování jednání pachatele, ledaže vzhledem k závažnosti činu nelze od poškozené osoby další soužití s pachatelem požadovat. Příkladem takového závažného činu je znásilnění či těžké ublížení na zdraví.¹⁷⁸ Přenechání obydlí poškozené osobě je také vyloučeno, jsou-li zde jiné závažné zájmy pachatele.¹⁷⁹ V praxi se často jedná o závažné onemocnění či zdravotní postižení pachatele.

Porušení vykonatelného soudního příkazu podle zákona na ochranu před násilím je trestným činem, za něhož hrozí pachateli odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitý trest.¹⁸⁰ Trestní odpovědnost dle jiných ustanovení tímto není dotčena.¹⁸¹

Na závěr se ještě zmíním o situaci, kdy poškozená osoba a pachatel jsou manželé či registrovaní partneři. V případě, že tyto osoby žijí odděleně nebo to mají v úmyslu, lze postupovat podle německého občanského zákoníku, popř. zákona o registrovaném

---

¹⁷⁵ § 2 odst. 1, 3 GewSchG

¹⁷⁶ § 2 odst. 2, 4, 5 GewSchG

¹⁷⁷ LÖHNIG, Martin. *Zivilrechtlicher Gewaltschutz*. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2004. 80 s.

¹⁷⁸ Tamtéž s. 79.

¹⁷⁹ § 2 odst. 3 GewSchG

¹⁸⁰ *Häusliche Gewalt* [online]. berlin.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.berlin.de/polizei/aufgaben/praevention/gewalt/artikel.125028.php>>.

¹⁸¹ § 4 GewSchG

partnerství.¹⁸² I v těchto situacích je možné dosáhnout přenechání obydlí, předpokladem je, že osoby žijí odděleně nebo to mají v úmyslu, a je zde nebezpečí nepřiměřené tvrdosti. Tímto pojmem má zákon na mysli úmyslné násilné činy či jejich hrozbu.¹⁸³ Právní úprava je dále v podstatě obdobná úpravě přenechání obydlí dle zákona na ochranu před násilím. Výraznější odchylkou je absence lhůty, na kterou lze opatření přenechání obydlí uložit a stanovení domněnky, že osoba přenechala obydlí k užívání, pokud se odstěhovala a ve lhůtě 6 měsíců nevyjádřila vážný úmysl se do obydlí vrátit.¹⁸⁴

4.3 Řízení ve věci samé

Zákon o řízení ve věcech rodinných a věcech nesporného soudnictví, německy Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (dále jen „FamFG“) je procesním předpisem, který upravuje postup ve věcech ochrany před násilím. Zákon obsahuje jak úpravu řízení ve věci samé, tak i postup při vydání ochranného opatření.¹⁸⁵ Od 1. 9. 2009 jsou záležitosti ve věci ochrany před násilím projednávány rodinnými soudy, které tvoří oddělení okresních soudů.¹⁸⁶

Řízení ve věci samé lze zahájit pouze na návrh poškozené osoby. Účastníkem řízení je kromě navrhovatele ten, jehož právo je řízením dotčeno, případně Úřad péče o mládež, žije-li v domácnosti dítě. Místní příslušnost soudu je určena dle volby poškozené osoby. Může se jednat o soud, v jehož obvodu byl čin spáchán, soud, v jehož obvodu se nachází společné obydlí, nebo soud, v jehož obvodu se nachází místo obvyklého bydliště žalovaného. Soud rozhoduje usnesením, které je vykonatelné až nabytím právní moci. V zákoně je zároveň stanoveno, že soud může nařídit předběžnou vykonatelnost. Proti rozhodnutí je přípustné podat ve lhůtě 1 měsíce stížnost, jež nemá odkladný účinek. O vydaném opatření je soud povinen informovat zejména policii a jiné instituce.¹⁸⁷

Rozhodnutí soudu ve věci samé je exekučním titulem. Poškozená osoba se může domáhat výkonu rozhodnutí u soudního vykonavatele.¹⁸⁸ Lze také dle německého občanského

---

¹⁸² § 1361b BGB, § 14 LParG

¹⁸³ MÜLLER, Lothar. *Die Neuregelung der Zuweisung der gemeinsamen Wohnung an einen Ehegatten* [online]. iww.de [cit. 21. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.iww.de/fk/archiv/gewaltschutz-nach-bgb-die-neuregelung-der-zuweisung-der-gemeinsamen-wohnung-an-einen-ehegatten-f30674>>.

¹⁸⁴ § 1361b odst. 4 BGB

¹⁸⁵ FamFG

¹⁸⁶ REINHOLD, Klaus. *Informationen zum Gewaltschutzgesetz* [online]. amtsgericht-otterndorf.niedersachsen.de [cit. 23. 6. 2015]. Dostupné na <http://www.amtsgericht-otterndorf.niedersachsen.de/portal/live.php?navigation_id=14312&article_id=59264&psmand=62>.

¹⁸⁷ § 7, § 38, § 63 § 211, § 212, § 216, § 216a FamFG

¹⁸⁸ § 96 FamFG

soudního řádu uložit pořádkovou pokutu ve výši až 250.000 euro nebo nařídít pořádkovou vazbu v trvání až 6 měsíců.¹⁸⁹

4.4 Řízení o vydání předběžného opatření

Soud může vydat předběžné opatření na návrh poškozené osoby, pokud k tomu existuje nutná potřeba a jsou splněny hmotněprávní podmínky pro jeho vydání. Soud může také přijmout nezbytná opatření k provedení předběžného opatření. Předpokladem vydání není zahájení řízení ve věci samé, bylo-li však zahájeno, není třeba znovu provádět úkony, které již provedl soud při vydání předběžného opatření.¹⁹⁰

Příslušný k vydání je soud, který by byl příslušný k řízení ve věci samé. V případě, že věc nesnese odkladu, může předběžné opatření vydat i soud, v jehož obvodu se nachází osoba nebo v jehož obvodu nastane tato potřeba. Soud dále postupuje podle předpisů platných pro řízení ve věci samé, není-li stanoveno jinak. Pokud soud nařídí, že předběžné opatření je předběžně vykonatelné, bude účinné již jeho vydáním. Opravnými prostředky jsou stížnost a návrh na zrušení či změnu.¹⁹¹

Předběžné opatření zůstává v platnosti po dobu určenou soudem, nebo dokud není vydáno jiné opatření. Dále pozbývá platnosti v případě zpětvzetí návrhu na řízení ve věci samé či jeho pravomocným zamítnutím.¹⁹²

Výkon předběžného opatření probíhá s drobnými odchylkami stejně jako výkon rozhodnutí ve věci samé, tedy prostřednictvím soudního vykonavatele, ukládání pokut či vazby. U výkonu předběžného opatření je navíc stanoveno, že poškozená osoba nemusí podat návrh na jeho výkon, neboť ten je zajištěn automaticky.¹⁹³

Lze konstatovat, že německá právní úprava předběžného opatření se podobá české úpravě. Česká právní úprava je konkrétnější, co se týče doby, po kterou zůstává předběžné opatření v platnosti. V Německu dobu trvání předběžného opatření zákon nekonkretizuje a umožňuje soudci, aby na základě uvážení rozhodl s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu. Druhým z výraznějších rozdílů je stanovení lhůty pro rozhodnutí o předběžném opatření, jež je u nás 48 hodin. Německá úprava pouze stanoví, že je třeba rozhodnout bezodkladně.

---

¹⁸⁹ § 890 Zivilprozessordnung

¹⁹⁰ § 49, § 51, § 214 FamFG

¹⁹¹ § 50, § 51, § 53, § 54, § 57 FamFG

¹⁹² § 56 FamFG

¹⁹³ § 214 FamFG

Domnívám se, že i přes relativní nekonkrétnost tohoto pojmu německé soudy rozhodují maximálně ve stejné lhůtě jako české soudy.

4.5 Vykázání policie

Policie je první, kdo zasahuje přímo na místě incidentu. Za účelem ochrany obětí je nutné, aby bylo v její kompetenci přijmout nezbytná opatření proti domácímu násilí a situaci prozatímně vyřešit.

Ze zákona na ochranu před násilím vyplývají dva klíčové úkoly policie. Prvním je poradit a zprostředkovat pomoc poškozené osobě zejména na místě incidentu a v době před soudním jednáním. Druhý úkol spočívá v zajištění bezpečnosti poškozené osoby a zdokumentování incidentu a dalších relevantních informací.¹⁹⁴

Opatření zavedená zákonem na ochranu před násilím byla následně provedena policejními zákony. Každá ze spolkových zemí v těchto zákonech přesně vymezuje kompetence policistů. Stejně jako v českém právním řádu mají němečtí policisté oprávnění vykázat pachatele.

Například v hlavním městě Berlíně může policie pachatele ze společného obydlí a bezprostředního okolí vykázat, a dále mu maximálně na dobu 14 dnů zakázat vstup do společného obydlí, jeho okolí, pracoviště, vzdělávací instituce a jiných míst, kde se pravidelně zdržuje ohrožená osoba.¹⁹⁵ Doba, na kterou lze násilnou osobu vykázat, se v každé spolkové zemi liší, např. ve spolkové zemi Brandenburg lze vykázat pouze na 10 dní.¹⁹⁶ Dále může policie pachatele vzít na policejní vazbu či zahájit trestní stíhání. V každém policejním ředitelství jsou k dispozici osoby pověřené ochranou obětí domácího násilí a koordinátoři domácího násilí. Tyto osoby bezprostředně komunikují s poškozenou osobou, poskytují jí nezbytnou podporu, pomoc a rady o způsobech řešení aktuální situace.¹⁹⁷

Právní úpravu vykázání v německých policejních zákonech hodnotím jako velmi zdařilou. Jistě by mohla být inspirací pro české zákonodárce. Umožňuje nejen ochranu poškozené osoby, ale zároveň je ihned zajištěna pomoc profesionálů, vyškolených na tyto specifické situace. Zejména poskytnutí psychické podpory poškozené osobě je v tuto dobu velmi

---

¹⁹⁴ REINHOLD, Klaus. *Informationen zum Gewaltschutzgesetz* [online]. amtsgericht-otterndorf.niedersachsen.de [cit. 23. 6. 2015]. Dostupné na <http://www.amtsgericht-otterndorf.niedersachsen.de/portal/live.php?navigation_id=14312&article_id=59264&psmand=62>.

¹⁹⁵ *Häusliche Gewalt* [online]. berlin.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.berlin.de/polizei/aufgaben/praevention/gewalt/artikel.125028.php>>.

¹⁹⁶ *Opfer häuslicher Gewalt* [online]. brandenburg.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.internetwache.brandenburg.de/sixcms/detail.php?id=102430>>.

¹⁹⁷ *Häusliche Gewalt* [online]. berlin.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.berlin.de/polizei/aufgaben/praevention/gewalt/artikel.125028.php>>.

důležité, neboť ovlivní její důvěru v policejní orgány a celkově v právní systém. To se následně projeví v ochotě domácí násilí právně řešit. Tento německý model je podobný modelu profesní specializace, který s pozitivními výsledky funguje např. v Ostravě a Brně.

Doplním, že všechny formy domácího násilí lze podřadit pod některé z trestných činů, nicméně speciální skutkovou podstatu domácího násilí německý trestní zákoník neobsahuje.¹⁹⁸

---

¹⁹⁸ *Häusliche Gewalt* [online]. polizei-beratung.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na < <http://www.polizei-beratung.de/opferinformationen/haeusliche-gewalt.html>>.

Závěr

V úvodu této práce jsem si stanovila za cíl posoudit efektivitu právní regulace při poskytování ochrany proti domácímu násilí. Cílem bylo zhodnocení stávající právní úpravy z hlediska efektivity a pomoci, kterou poskytuje ohroženým osobám. Přes problémy, které se vyskytly zejména v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a kterými jsem se podrobně zabývala ve své práci, jsem toho názoru, že právní úprava poskytuje efektivní ochranu. Pozitivně hodnotím zejména provázanost jednotlivých pilířů a interdisciplinární spolupráci.

Z dříve opomíjené a přehlížené problematiky je dnes velmi aktuální a diskutované téma. To lze nepochybně považovat za velký posun. Zásadní průlom v pomoci lidem ohroženým domácím násilím představovalo přijetí zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tímto zákonem došlo k novelizaci zákona o Policii České republiky, občanského soudního řádu, trestního zákona a zákona o sociálním zabezpečení. Zákonodárce tak deklaruje nulovou toleranci k chování násilníků a ochotu pomoci ohroženým osobám, při které spolupracuje několik institucí.¹⁹⁹

Ochrana před domácím násilím je zajištěna prostřednictvím tří propojených pilířů. Aby bylo dosaženo efektivního řešení této problematiky, je zapotřebí interdisciplinární spolupráce všech zainteresovaných subjektů.

Prvním z pilířů je vykázaní Policie České republiky. To podle mého názoru představuje velmi účinný nástroj pro rychlé řešení krizové situace. Policisté jsou těmi, kteří zasahují přímo na místě incidentu s cílem chránit ohroženou osobu. Účelem je krátkodobé zamezení domácího násilí a poskytnutí času ohrožené osobě, aby si mohla promyslet další kroky. Domnívám se, že zákon klade na policisty velmi vysoké nároky. Jejich úkolem na místě incidentu je jednak zamezení probíhajícího domácího násilí a zadokumentování situace, ale i poskytnutí odborných informací a psychické podpory ohrožené osobě. Chování zasahujících policistů je přitom velmi důležité, neboť může negativním způsobem ovlivnit další postup ohrožené osoby a její ochotu spolupracovat.

Jak jsem uvedla ve své práci, možnost zkvalitnění práce policistů vidím ve zřízení týmů, specializovaných na problematiku domácího násilí. Tento model profesní specializace již

---

¹⁹⁹ ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Domácí násilí a intervenční centra*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 8. 7. 2015]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html>.

funguje například v Ostravě či v Brně. Podle dosavadních výsledků došlo zavedením těchto týmů k výraznému zkvalitnění a zefektivnění činnosti policie.

Podle toho, jak jsem se měla možnost přesvědčit, hodnotím činnost policie i právní úpravu jako velmi kvalitní. Domnívám se, že plní zákonem předpokládaný účel. Tak, jako ve všech profesích však záleží, jak zkušený a zodpovědný policista zásah provádí.

Druhým pilířem, který navazuje na vykazání policie, je činnost intervenčních center. Ta poskytují ohrožené osobě zejména nezbytnou psychologickou, sociální a právní pomoc. Velmi kladně hodnotím interdisciplinární provázanost, neboť prostřednictvím ní dochází k efektivní pomoci ohrožené osobě. Veškeré informace směřují od Policie České republiky, která provedla vykazání. Intervenční centra poté ohroženou osobu kontaktují a nabídnou jí pomoc. Dále mohou zprostředkovat kontakt na jiné poskytovatele sociálních služeb, poradny, azylové domy. Pomoc osobám ohroženým domácím násilím poskytuje také občanské sdružení Bílý kruh bezpečí, který se mimo jiné zasloužil o osvětu problematiky domácího násilí.

Včasné poskytnuté rady a podpora jsou velmi důležité, neboť usnadní a pomohou ohrožené osobě překonat těžkou životní situaci a urychlí její návrat do běžného života. Jsem přesvědčena, že bez intervenčních center by systém jako celek nefungoval.

Třetím pilířem v systému ochrany proti domácímu násilí je předběžné opatření vydané soudem. V souvislosti s rekodifikací soukromého práva došlo v českém právním řádu k mnoha změnám, výjimkou nebyla ani problematika domácího násilí. V občanském zákoníku nově nalézáme hmotněprávní úpravu domácího násilí a došlo i k přemístění procesně právní úpravy z občanského soudního řádu do zákona o zvláštních řízeních soudních. Úmyslem zákonodárce bylo odstranit problémy, které se vyskytovaly v aplikační praxi.

Stávající právní regulace přispěla k odstranění několika zásadních problémů. Jednalo se například o problematiku procesní způsobilosti nezletilých, rozhodnutí bez slyšení druhé strany. Podrobně jsem se těmito problémy zabývala v části věnované předběžnému opatření.

Právní úprava přinesla bohužel i nové problémy, se kterými se soudy budou muset vypořádat. Jedná se například o otázku, zda může návrh podat osoba žijící s manžely v situaci, kdy násilí nesměřuje vůči ní, ale vůči manželovi. Domnívám se, že ano, neboť z logiky věci, proč by manžel měl mít možnost podat návrh, směruje-li násilí vůči jiné osobě a tato osoba by neměla

mít stejné právo, směřuje-li násilí vůči manželovi? Diskuzi vyvolává i možnost zásahu do práva autonomie vůle ohrožené osoby, kdy návrh na vydání předběžného opatření podá jiná osoba.

V poslední části diplomové práce se věnuji zhodnocení německé právní úpravy v oblasti problematiky domácího násilí. Institut vykázání v německém právu může sloužit jako inspirace pro zákonodárce. Policisté poskytují ohrožené osobě nejen ochranu, ale zároveň je na místě incidentu poskytnuta i psychologická pomoc. Nevzniká zde tedy žádná prodleva a komplexní pomoc je poskytována okamžitě. V tomto ohledu hodnotím německou právní úpravu jako efektivnější.

Seznam použitých zdrojů

Monografie:

- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 160 s.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 312 s.
- FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 91 s.
- LÖHNIG, Martin. *Zivilrechtlicher Gewaltschutz*. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2004. 92 s.
- MATES, Pavel. *Nové policejní právo*. Praha: Linde, 2009. 338 s.
- STRÍLKOVÁ, Patricie. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 91 s.
- ŠMÍD, Ondřej. ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Rozvod manželství*. Praha: Leges, 2013, s. 336.
- ŠPATENKOVÁ, Naděžda, ŠEVČÍK, Drahomír. *Domácí násilí*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 192 s.
- WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Linde, 2014. 624 s.
- ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Zvláštní řízení soudní*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 236 s.

Odborné články:

- ANDERLE, Pavel. *Právní úprava postupu Policie České republiky v případech domácího násilí*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 16. 6. 2015]. Dostupné na http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html.
- ČUHELOVÁ, Kateřina, ŠÍNOVÁ, Renáta. Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu s rekodifikací soukromého práva. *Právní rozhledy*, č. 3, 2013, s. 104.
- ČUHELOVÁ, Kateřina. Jak postupovat pokud v rodině s nezletilými dětmi dochází k domácímu násilí? *Právní rozhledy*, č. 7, 2011, roč. 19, s. 253 - 254.
- ČUHELOVÁ, Kateřina. Jak se rychle zorientovat v nové právní úpravě domácího násilí. *Rekodifikace a praxe*, 2013, roč. 1, č. 1, s. 13 - 15.

- ČUHELOVÁ, Kateřina. Prodlužování předběžných opatření podle 76 OSŘ. Aktuální problémy aplikační praxe. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 247.
- KOČOVÁ, Kateřina. Domácí násilí a tzv. vykázání – nový institut právního řádu ČR. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 10, s. 34 - 38.
- ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Domácí násilí a intervenční centra*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 8. 7. 2015]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html>.
- WESTPHALOVÁ, Lenka. *Sociálně-právní ochrana dětí postižených domácím násilím*. Dny práva – 2010 – Days of Law [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 8. 7. 2015]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/07_nasili.html>.

Komentáře:

- DRÁPAL, Ljubomír. In: DRÁPAL, Ljubomír a kol. (ed.) *Občanský soudní řád I. § 1 - 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1579 s.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol (ed). *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 - § 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1392.
- ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František, ŠMERDA, Radek. *Zákon o Policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 479 s.
- VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 442 s.

Internetové zdroje:

- *Häusliche Gewalt* [online]. berlin.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.berlin.de/polizei/aufgaben/praevention/gewalt/artikel.125028.php>>.
- *Häusliche Gewalt* [online]. polizei-beratung.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.polizei-beratung.de/opferinformationen/haeusliche-gewalt.html>>.
- HOLČÁKOVÁ, Gabriela. *Ostrava jako kolébka dobré praxe při řešení případů domácího násilí* [online]. policie.cz [cit. 17. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/ostrava-jako-kolebka-dobre-praxe-pri-reseni-pripadu-domaciho-nasili.aspx>>.

- *Domáci násilí* [online]. ochrance.cz [cit. 16. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace-problemy-a-jejich-reseni/domaci-nasili/>>.
- *Manuál pro příslušníky PČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 17. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/manualy/>>.
- *Metoda SARA DN* [online]. donalinka.cz [cit. 19. 6. 2015]. <Dostupné na <http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>>.
- MÜLLER, Lothar. *Die Neuregelung der Zuweisung der gemeinsamen Wohnung an einen Ehegatten* [online]. iww.de [cit. 21. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.iww.de/fk/archiv/gewaltschutz-nach-bgb-die-neuregelung-der-zuweisung-der-gemeinsamen-wohnung-an-einen-ehegatten-f30674>>.
- *Opfer häuslicher Gewalt* [online]. brandenburg.de [cit. 25. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.internetwache.brandenburg.de/sixcms/detail.php?id=102430>>.
- *Poslání a činnost* [online]. bkb.cz [cit. 30. 7. 2015]. Dostupné na <<http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>>.
- *Registr poskytovatelů sociálních služeb.* [online]. iregistr.mpsv.cz [cit. 30. 7. 2015]. Dostupné na <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?pg=1&zn=&zao=&sd=interven%C4%8Dn%C3%AD+centra&pic=&zak=&spd=&spo=&zaok=&zau=&pn=&si=&srp=pdaz&SUBSESSION_ID=1438266745235_2#results>.
- REINHOLD, Klaus. *Informationen zum Gewaltschutzgesetz* [online]. amtsgericht-otterndorf.niedersachsen.de [cit. 23. 6. 2015]. Dostupné na <http://www.amtsgericht-otterndorf.niedersachsen.de/portal/live.php?navigation_id=14312&article_id=59264&_psmand=62>.
- *Victim Support Europe* [online]. bkb.cz [cit. 31. 7. 2015]. Dostupné na <<http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/evropske-forum-pro-sluzby-obetem/>>.
- VITOUŠOVÁ, Petra, ZIMA, Vlastimil. *Adaptace metody SARA pro ČR* [online]. domacinasili.cz [cit. 19. 6. 2015]. Dostupné na <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/>>.
- VOJTÍŠKOVÁ, Martina. *Zlepšení praxe při prevenci, intervenci a potírání domácího násilí prostřednictvím specializace* [online]. domaci-nasili.cz [cit. 17. 6. 2015]. Dostupné na <http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=373>.

České právní předpisy:

- Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázaní
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 241/2013 Sb., účinné do 31. 12. 2013
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázaní

Německé právní předpisy:

- Bürgerliches Gesetzbuch
- Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit
- Gesetz über die Eingetragene Lebenspartnerschaft
- Gesetz zum zivilrechtlichen Schutz vor Gewalttaten und Nachstellungen
- Zivilprozessordnung

Důvodové zprávy:

- Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá tématem Tří pilířové ochrany proti domácímu násilí. Jedná se o problematiku, se kterou se může setkat každý z nás bez rozdílu věku, sociálního postavení, vzdělání, rasy. V první části diplomové práce se věnuji oprávnění Policie České republiky vykázat násilnou osobu. Zabývám se zejména rozbořem právní úpravy a problémy, které se v praxi vyskytují. Druhá část pojednává o navazující psychologické, právní a sociální pomoci, kterou osobě ohrožené domácím násilím poskytují intervenční centra. Věnuji se také činnosti Bílého kruhu bezpečí. Ve třetí části se zabývám úpravou předběžného opatření v zákoně o zvláštních řízeních soudních, ale zmiňuji se také o hmotněprávní úpravě domácího násilí, kterou obsahuje občanský zákoník. Na konec jsem zařadila část věnující se německé právní úpravě problematiky domácího násilí. Ta může sloužit pro srovnání obou právních úprav a v jistých aspektech může být také inspirací pro zákonodárce.

V diplomové práci se zaměřuji na analýzu stávající právní úpravy a vzájemné propojení a spolupráci všech zainteresovaných složek. V závěru hodnotím, zda je poskytována dostatečná a efektivní pomoc osobě ohrožené domácím násilím.

Klíčová slova

Domácí násilí, vykázání, intervenční centrum, předběžné opatření.

Abstract

The thesis discusses the topic of Three Pillars of Protection against Domestic Violence. It is an issue that any one of us can encounter, no matter the age, social class, education or race. In the first part of the thesis, I focus on the right of police force of the Czech Republic to expel the violent person. I focus primarily on the interpretation of the law and problems that exist in reality. Second part is discussing the subsequent psychological, legal and social help that intervention centers are offering to the person subjected to the domestic violence. I also mention and describe the functioning of the White Circle of Safety. In the third part, I discuss the revision of the preliminary injunction of the special court sessions, and mention the new definition of domestic violence as outlined in the new public code. Last but not least, I look at the German interpretation of domestic violence law. This part of the thesis could be used as a comparison for both legislatures and in certain instances could potentially inspire lawmakers.

In the thesis I concentrate on analysis of the existing law and interconnectedness of all involved groups. In conclusion, I evaluate whether a person subjected to domestic violence has an access to adequate and effective help.

Keywords

Domestic violence, expulsion, intervention centre, preliminary injunction.